

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Račun pri poštn. čekov.
zavodu št. 11.842.

žeta za ministristvo mornarice. V četrtek popoldne se vrši kabinetni svet o tej zadevi. Herriot je zvečer odpotoval v Lyon.

Nedeljski Radičev tabor

MESTO NAPOVEDANIH 100.000 JE PRIŠLO NA ZBOR LE 50.000 UDELEŽENCA. — RADIČEV PREVIDNIJI V TAKTIKI. A NEIZPREMENJEN V SVOJI POLITIKI. — PREDPOGOJ ZA SPORAZUM. JE NJEGOVA SOVJETSKA REPUBLIKA. — RADIČEVI IZPADI PROTI DINASTIJI. — LORKOVIĆ PRAVI, DA BODO HRVATI REŠILI SPORAZUM SAMI.

Zagreb, 14. septembra. r. Na Wilsonovem trgu se je danes ob 11. uri vršil Radičev republikanski tabor. Od 9. ure so korakale lepo urejene vrste njegovih pristavev, kmetov iz bližje in daljnje okolice, med njimi tudi velike trume ženskega sveta, z godbami in hrastovimi zastavami, na katerih je bil po večini napis: Živela republika! ter prepevajoč razne radičevske pesmi po zagrebških ulicah. Na zahtevo HRSS se je morala vsa policija umakniti in rediteljske službe so opravljali reditelji HRSS. Le prometna policija na križiščih je bila na svojih mestih. Udeležba je zaostala daleč za napovedanimi ogromnimi številki. Govorilo se je popreje o stotisočih, dejansko pa se je zborovanja udeležilo okrog 50.000 seljakov, katerim se je pridružilo še nekaj tisoč poslušalcev iz mesta. Radičevski listi so pozivali že več dni meščanstvo, da naj razobesi zastave. Res je bilo mnogo hiš okrašenih z zastavami, vendar je tudi v tem oziru uspeh ostal daleč za pričakovanjem.

Iz povorke je bilo slišati klice: «Živela republika», toda odmeva ti klici niso našli mnogo. Seljaki so očividno zelo premišljevali, kako bo to sedaj z republiko, če hoče Radič postati «kraljevski čovjek»...

V povorke se je zamešalo mnogo komunističnih agitatorjev, ki so med skupščino delili rdeče letake, kateri pozdravljajo moskovsko internacionalno, sovjetsko Rusijo ter odbijajo vsak sporazum za «gospodstvo monarhistično, militaristično i kapitalistično», odobravajo delo Sej. Radiča, a obenem naglašajo, da «treba prekiniti veze s svim gospodskim strankama i vladama» in se izrecno jeze na Davidovića, ki jim ne dopušča javnih delavskih skupščin.

Barjake so postavili zastavonoše okrog govorniške tribune in obdan od deputacij iz Hrvatske, Dalmacije, Bosne, Prekmurja, Medžimurja, Ljubljane (gosp. Prepeluh) je Radič govoril dvakrat precej kratko, navidezno umerjeno, v stvari pa vzdržujoč popolnoma svojo ideologijo. Mestoma je bil njegov govor povsem nejasen in nerazumljiv.

RADIČEVA IZVAJANJA.

Po pozdravu: «Velikostveni hrvatski zbor!» Hvaljen Bog, živila republika! je dejal Radič, da ima javiti krasne glasove, eni, da so «iz velike» daljine (Zeneve), a drugi so iz «malo manjše» daljine (Beograd). Oboji da donosajo slobodo in pravico. Nato govori Radič o velikih daljinah, opisuje Angleže kot najboljši prosvetljen, najbolj svoboden in najbolj bogat narod, ki se je sedaj s svojo vladom postavil na čelo pacifističnega gibanja. O Macedonaldu je dejal Radič, da je govoril v Zenevi dobesedno «onako, kako mi kroz dvadeset godina gorovimo i pišemo». Anglija je sklenila prijateljsko pogodbo z Rusijo, ki ima novo pot, katere niče ne razume, kdor tja ne pride. Macedonaldu in Čičerinu je Radič zaklical: «Živjeli!» (Burni klici Živela sovjetska Rusija!)

Njihov sporazum bi ne bil veliko vreden brez Francije, kjer vlada sicer gosposka stranka a «ona je poštena, kakovi su recimo naši zajedničari». Dočim so prišli trije večji narodi privrati skupaj, so ostali mali narodi — Rumuni, Čehi, Poljaki in do večera tudi Srbi — boji bedasti nego so bili pred vojno.

Medtem se je istodobno v veliko izprehembu v Evropi «hvala Bogu» dogodila tudi pri nas velika izprehembu. Dobili smo vladu «pošteno, ustavno in parlamentarno». «Ova vlada g. Ljube Davidovića nije seljačka, nije federalistička, nije ni republikanska, ona nije naša u smislu našega programa, ali je naša u smislu evropske demokracije i evropskoga parlamentarizma. Vidite za to je hrvatsko narodno zastupstvo odlučilo na jučerašnjoj svojoj sjednici, da udje u tu vladu i da joj daje svu pomoć za to da onaj mali program, koji ima vlada u istinu bude proveden. Taj je program kratak, pošten. Braćo mi smo tako sretni, da nam tih stvari ni treba tumačiti. Dok smo imali posla sa radikalima nije se moglo o sporazumu ni razgovarati. Bilo je i vas koji ste u svojoj naglosti mislili, naš predsjednik je predobar, trebalo bi šakom trebalo bi motikom. Ja se ne bojim ništa kao ni vi, za to jer kako mi sada gledamo vidimo našu pobjedu». Mi nismo nedostali, a ker smo narod, spremljamo sovjetsko politiko toliko, da razumemo njeno pota.

Na mirotnih kongresih, na katerih se sestajajo delegati, zastupniki, interparlamentarci in ne govore basto, lepo «cifrasto», se dobro najedo in napijejo in se nato po noči na razne načine zabavajo. Ko pridejo domov, iz tega ni nič. Nekaj drugega pa je, če celoten narod, kakor je hrvatski, vstane in reče: «Mi nečemo vojne». «Mi ne dopustimo vojne in ne maramo militaristične vlade. Mi bi današnje vlade, ako bi opazili, da gre po stopnjah prejšnje, niti pet minut ne trpe. Mi smatramo za zločin slučaj v Travniku, kjer je vojaški poveljnik postavil bajonete pred narod in tega mi ne bomo trpeli. Kjer v našem notranjem življenju

«sablja praje», proč ž njo. «Ak ne bude slušala, mi čemo je slomit». V zapadni Evropi je čudno, ako bi bil minister kak general, ki ni poslanec. Vidite takih stvari je še več, vidite, da se pod novo vladu v mnogih krogih ni nič popravilo, a vi vidite tudi to, da bomo vse to do kraja očistili v «seljački državi». Prvič, odkar živi narod srbski, so se zedinili najboljši sinovi, da si možko pogledamo v oči. Sporazum ni guljaš, ki se naroči za deset minut. To je mučna stvar, ki se da ustvarjati samo z vzajemnim zaupanjem. Jaz sem govoril in zapomnite si, da si moramo sporazum s Srbi izgovoriti. Oni so dobili vse v svoje roke, nekaj po sreči, nekaj s prijateljstvom, nekaj z glupostjo, a nekaj z lopovščino naše gospode. Kdor drži vse v pesteh, ta ne izpusti, osebno, ako je volk. Mi mali narod jedini velimo, da je bila ruska revolucija potrebna, a hvala Bogu, da je mi ne potrebujemo. Nova naša politika, ki smo jo začeli v svetovni vojni, nam bo uspela in ta posel bomo izvršili, četudi ne lahko.

POZDRAV ALBINA PREPELUHA.

Za govorom Stepana Radiča je nastopilo več govornikov iz raznih krajev njegove «mirotvorne republike». Med njimi je bil tudi Albina Prepeluh, ki je pozdravil zbor v imenu slovenskih republikanov, češ da se tudi v Sloveniji lepo razvija republikanstvo. Kmalu nato je začelo zvoniti polno, baš ko je Radič začel govoriti v drugič. Ko je začelo zvoniti, je Radič nehaj govoriti, češ: «Molim!» Po par minutah je zopet nadaljeval govor.

DRUGI GOVOR RADIČA.

Ko je Radič dobil besedo v drugič, je govoril o ciljih svoje politike. Glavni in temeljni princip cele naše politike je seljačka država, ki ima seljački sabor, seljačko vladu in vsu upravo seljačko. V tem seljačnem saboru mora biti večina seljakov, kar pa še ni zadosti: «Sada čete čuti jednu ostru i dobro je zapisite. Seljak može biti magarac, kao gospodin bez pluga i motika, samo to valja razlikovati, da magarac ne more doći na ministrsku stolicu, ni crvenu.» Seljačke demokracije danes še ni nikjer. Sabor ni čudotvorno mesto, da bi se v njem ne delale gluposti. Kadar so tudi pametni ljudje v njem, so tu napravili veliko lopovčin, a kaj šele, če imajo većino lopovi, ki nočejo delati in si podstavljajo noge. To delajo militaristi, a kjer oni tega ne morejo, dela to kamarija. «Republika je istina, monarhija spletki, republika je napredak, monarhija nazadak. Republika je budućnost, monarhija je prošlost. Monarhija je za nas značila mišljenje propasti ne samo Geslerov klobuk. Mi bi bili ne robovi, nego izrodi, da smo mi o toj monarhiji hteli čuti. Mi čemo ići u vladu, koja nije republikanska jer Davidović ne veli: monarhija je tu, da joj se poklonimo, nego, da je monarhija faktor, s kojim treba računati. Volimo s tom monarhijom razgovarati na glas. Celi naš sporazum ovisi o tome, hoćemo li mi s tom vladom donekle barem postići, da država bude seljačka. Po tom kada učinimo sporazum će biti u Zagrebu državni sabor i naša državna vlada, to je naš cilj. Mi se tomu cilju približujemo.»

Mi ne dajemo ultimatum, mi bomo sodelovali. Ima leke za vsako politično bolest. Mi imamo sredstvo za to, ako se kdo drzne postaviti vladu proti vsem. Seljačka država znači več, nego demokracija in tudi več nego evropski parlamentarizam. Moja pokojna mati mi je dejala: «Čuješ, iz te gospodske politike ne će ništa biti. Ta gospoda idu stolu kao svinje, svinjski se zabavljaju, svinjski se ponašaju, osobito po noći svinjski žive, svinjski umiru, naravski oni koje je ona poznavala.» Seljačka država je socialno pravična, ona ni revolucionarna, ako to ni krajna potreba. Jaz mislim, da do tega ne pride. Jaz sem vedno tako govoril. Naš program je človečanski, pacifistički, ni strahopeten. Mi verujemo, da bi bili z Italijo v dve dnevi gotovi. Mi smo edini narod, ki je čuval 700 let obale Jadrana. Kadar bodo zabrodili ruski brodovi v Jadranu, potem boste videli, kaj je Radič delal v Moskvi. Jaz sem dejal: Rusija je naša in mi smo njeni. Zagreb ni carski, nego je republikanski, četudi so v njem tudi «magarci». Sedaj, ko smo jaki, bodimo še jači. Doma povejte, ne kako gre vse «znor», nego kako gre «po vodi». Jaz sem kratkoviden, pa vidim vse čisto dobro. Živio seljački narod!

HRVATI BODO REŠILI SPORAZUM SAMI.

Po shodu na Mažuranovičevem trgu se je vršil popoldne v jahalnici seljaški velik banket na čast Radiču, katerega se je udeležila većinom le «gospoda». Radiča so spremljali pri vходу v jahalnico štirje s puskami in revolverji oboroženi Hanaoci, kar je skoraj izzvalo paniko. Radič je stem banketom hotel men da dokazati, da se njegove na velikem shodu izpregovorjene besede o jedi in pijači ter zabavi, ki si jo privoščijo na mirotnih kongresih razni delegati resnične. Pomislil le ni, da tudi zanj velja, da ko pride tak gospoda po opulentnih banketih domov, da potem iz vsake skupaj nič ni. Vrstilo se je mno-

go govorov, od katerih je bil najbolj značilen govor g. dr. Lorkovića, ki je dejal, v napitnici Davidovičevu Gjoki Popoviću, da se približava čas, ko se lahko reši hrvatsko vprašanje. Popović je lahko videl, da je hrvatski narod tako jak in vztrajen, da, ako Hrvati s Srbi ne bi mogli doseči sporazuma, da ga bodo rešili oni sami (Burno in dolgotrajno odobravanje. Radič: «Ova ti valja!»)

Konec dr. Lorkovičeva govora je dejal Radič: «Ustanimo i kliknimo: «Živio dr. Ivan Lorković!»

† Todor Aleksandrov

(Glej poročilo na prvi strani.)

V Džumaji je imela smrt bogato žetev. Med njimi, ki so padli pod krogeljami ali noži, je tudi Todor Aleksandrov.

Todor Aleksandrov je postal zadnja leta, skoro da ne rečemo preveč, osebnost evropske politične arene. V našem seveda, ali vendar. S svojo izredno spretno taktiko, s fanatično doslednostjo in seveda izdatno bolgarsko oficijalno politiko so dosegli vsi veliki makedonstvujušči, da se o njihovih ciljih in metodah piše tudi v evropskih listih. Baš Todor Aleksandrov sam je dosegel v tem pogledu največ in njegovo ime se je imenovalo dovolj pogostem v angleških in francoskih dnevniki. Veljal je za predstavitelja nepomirljive Makedonije, in kadar se je čitalo njegovo ime, se je vezalo z nemirno balkansko deželo...

Danes je ta mož, ki je poznal kot prvo in edino orodje za doseg zastavljenih ciljev — nož in kroglo, danes je ta mož padel pod istim orodjem, je podlegel isti metodi načelnega ubijanja.

Premalo je še dospelo vesti iz skritega gorskega mesta ob Strumi, da bi si bilo mogoče napraviti točnejšo sliko o krvavih dogodkih. Ali so izvršili krvavo delo možje iz federalističnega tabora makedonske emigracije, ali za njim energični zastopniki komunizma, ali morda zemljoradnikov smeri Stambolijskega, se ne da z gotovostjo trdit kljub vestem, ki kažejo v to smer. Eno pa je gotovo: to ni umor slučajnega spopada, ni čin posameznika, marveč je akt, ki je potekel iz volje skupine, večje bojne enote, ki nasprotuje delu in tendencam Todor Aleksandrova. Proti ciljem in metodam Todorovega krila makedonstvujuščih se je pokazal tako močan odpor, da se mimo tega in preko tega v bodoče ne bo dalo iti. In to je morda najvažnejše, kar nam prinaša krvava noč v Džumaji.

Kajti da bo Todoru Aleksandrovu sledil nov Todor Aleksandrov, je gotovo. Morda bo manj spreten in manj fanatičen, morda niti ne; delal bo po starih tradicijah, kakor se je učil pri svojih učiteljih. Toda gotovo je, da bo vera v moč makedonstvujuščih omajana, zakaj že dejstvo samo, da so se pojavili tako močni nasprotniki vsemogočnega Todoru, ki so si upali poseči po skrajnem orožju zoper velikega terorista, mora roditi važne posledice. Morda se s tem notranji položaj v Bolgariji tira do ostrine, morda se nad truplom Aleksandrova vnamejo boji, ki bodo do ekstremnosti potencirali že itak preveč napeta nasprotja, ali dolgo ne bo izginil utis, da je naposled vendarle padel oni terorist, ki je že tako dolgo ustrahoval vse bolgarske struje, ki niso šovinistično razpoložene do zapadnih državnih sosedov, do Jugoslavije in Grčije. Morda bo baš ta zavest očistila potlačene elemente in jih ohranila na energičnejši odpor zoper teroristična nasilja makedonstvujuščih.

Politične beležke

— NSS za nemško listo v Rogški Slatini? Iz Rogške Slatine nam pišejo: Zadnja «Nova Pravda», glasilo NSS, se v konstancio narodnih krogov v Rogški Slatini zavzema za nemčursko kandidatno listo kapitalista večkratnega milijonarja in prejšnjega nemškega župana v Slatini, Augusta Stoinkega. Pripravi smo, da je bilo uredništvo le grdo mistificirano in pričakujemo, da v prihodnji številki da zadoščenja neopravičeno napadenim.

Ali ste že poslali na ročnino za «Jutro»?

Gospodarstvo

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (15. t. m.). Pšenica: baška, 17 vagonov 345 do 355. Turšica: baška, 7 vagonov 280 do 290. Fižol: 3 vagoni 450 do 460. Moka: baza «Os» 550 do 560; «Oss» 560 do 570; «C» 510 do 520; «C» 240. Tendence nespremenjena.

Tržišče sirovih in predelanih kož. Cene sirovih kakor predelanih kož so nedavno kazale tendenco naraščanja, toda skok dinarja je nadaljnje naraščanje preprečil. Vendar so cene sedaj nag svetovno pariteto in je pričakovati njihovo oslabljenje, ako se bo dinar na te višini obdržal. Notirajo povprečno: bosanske in dalmatinske sirove kože 15—17, hrvatske lahke 16—17, težke 19—20, teletje težje 25—26, lažje 22—24 D za kg. Cene za izdelane kože v Zagrebu: vache-kruponi, težki 80—82, lahki 76—78, vache-polovice, težke 66—68, lahke 60—62, vratina 44—46, averni 34—36, likanec (blank) 73—76, kravje usnje, rjav 100—105, črno 98—100, pitlingi rjavi 112—116 Din za kvadratni čevlji, rjavi 112—116, črna 110—115 Din za kg, goveji boks 18—20, teletji boks 22—26 Din za kvadratni čevlji.

Tržišče jajc (15. t. m.) Cene so kljub porastu dinarja deklej čvrste. Na ljubljanskem trgu dosežejo, kadar jih je manj, tudi 2 Din komad. Povprečno se v Sloveniji trguje komad po 1.70 do 1.75 Din. V drugih pokrajinah naše države je blago ceneješe. Nakupna cena za prvovrstno blago v Srbiji je med 1.50—1.60 Din komad. Na zunanjih tržiščih so cene oslabele zaradi velikih dovozov iz Rumunije in Rusije. Zato je naš izvoz nekaj slabši.

S hmeljskega tržišča. (Šavinska dolina), 14. septembra. Pri živahnem povpraševanju se je do sedaj prodalo približno 2000 stotov po 50 kg večinoma iznozemskim preko ocm po zvišanih cenah do 8000 Din za 100 kg. — Vodstvo Hmeljarskega društva v Zalcu. — Zatec (CSR), 13. septembra. Razpoloženje zelo čvrsto. Cene od 1800—2025 Kē za 50 kg. Mirno rastoče cene. — Nürnberg nespremenjeno čvrsto.

— Stanje Narodne banke SHS dne 8. t. m. Aktiva (v milijonih Din; v oklepajih spremembe napram 31. avgustu): kovinska podloga 464.2 (+ 6.4); posojila 1485.9 (+ 15.3); račun za odkup kronskih novčanic 1298.2; račun začasne razmene 389.9; državni dolg 2966.3; vrednost državnih domen, založenih za izdajanje novčanic 2138.3; saldo raznih računov 232.6 (+ 63.7). Vsega 8885.6. — Pasiva: vplačani deli glavnice 25.3; rezervni fond 5.7; novčani v obtoku 5909.6 (+ 87.7); državni račun začasne razmene 389.9; državna terjatev po raznih računih 0 (— 3.0); razne obveznosti 353.5 (+ 0.7); državna terjatev za založene domene 2138.3; nadavek za nakup zlata za glavnico in fonde 63.0. Vsega 8885.6.

— Dobave, prodaje in oddaje. Pri intendanturi Vrbaske divizijske oblasti v Banjaluki se bo vršila 30. t. m. ofertalna licitacija glede dobave 472.000 kg ovsa. — Prodaja stare vojaške opreme se bo vršila dne 20. t. m. pri oddelku zavoda za izradu vojne odeje v Skoplju. — Prodaja odpadkov od papirja, kartona itd. se bo vršila dne 22. t. m. pri upravi državnih monopolov v Beogradu. — Pri ravnanstvu državnih železnic v Sarajevu se bo vršila 22. t. m. ofertalna licitacija glede dobave električnega materiala (žarnice itd.). — Dne 24. t. m. se bo vršila pri direkciji državnih železnic v Ljubljani ofertalna licitacija glede oddaje popravilnih del na borovniškem viaduktu. — Dne 20. t. m. se bodo vršile naslednje ofertalne licitacije: pri ravnanstvu državnih železnic v Subotici glede dobave 2000 vagonov bukovih drv ter glede oddaje stavbnih del za razširjenje poštne zgradbe na postaji Subotica; pri ravnanstvu državnih železnic v Sarajevu glede dobave bele pločevine, aluminija in medene pločevine. — Dne 22. t. m. pri Pomorski oblasti v Bakru glede dobave petroleja; pri ravnanstvu državnih železnic v Subotici glede dobave preje in metelji; pri ravnanstvu državnih železnic v Sarajevu glede dobave raznega kovinskega materiala; pri ravnanstvu državnih železnic v Zagrebu glede dobave raznega železa. — Dne 23. t. m. pri ravnanstvu državnih železnic v Subotici glede dobave desk in barv ter pri ravnanstvu državnih železnic v Sarajevu glede dobave osi. — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v Trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani in vpogled.

— Poljedelska razstava v Skoplju se bo vršila 27. do 30. t. m. Razstavljeno bodo vse vrste pridelkov, kakor žita, trgovinske rastline, stročnice vrtni pridelki, vseh vrst sadje, raznih vrst vino in grozdje, šebele in čebelarški produkti, kokoni in svileni izdelki, živinorejski proizvodi, umetna gonjila, poljedelski stroji in orodja, domači narodni ročni izdelki itd. Razstavni predmeti imajo 50-odst. popust prevoznika na železnici; pošiljajo se na: Poljoprivredna izložba v Skoplju, Vojvode Mišića ulica, Poljoprivredni inspektorat. Popust velja od 17. t. m. do 24. oktobra t. l. Isto tako velja 50-odst. popust za posetnike in to v času od 24. t. m. do 5. oktobra.

t. l. Za oskrbo in prenočišča je poskrbljeno. Vsak posetnik bo v skopljanski lokalih dobil prenočišča za 20 odst. ceneje, ako se izkaže z razstavno vstopnico. Drugače ostanejo cene kakor običajno.

— Solišče v Ulcinj. Uprava državnih monopolov je odobrila kredit v znesku 40 milijonov Din za ureditev modernega solišča v Ulcinju v Crni gori v svrhu pridobivanja morske soli. V velikem obsegu zasnovano podjetje bo zaposlilo nad 400 delavcev. Obenem se bo v okolici Ulcinja pričelo z osuševanjem tamkajšnjega močvirnega sveta.

— Za nakup več vagonov glavne salate in suhih gob se zanima neka tržaška tržnica. Natančnejši naslov je na razpolago v Trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani.

Borza

15. septembra:

LJUBLJANA. Vrednote: Vojna škoda 118 do 120 (119), Celjska posejilnica 210 do 0, Ljubljanska kreditna 225 do 240, Merkantila 118 do 122, Prašedion 918 do 0, Slavenska 102 do 105, Strojne 150 do 0, Trbovlje 0 do 490, Vevče 123 do 130, zadolžnice Kranjske deželne banke 0 do 93. — Blago: škureti, I, II, 13 mm, franko meja 0 do 855; remeljni, polovičarji, I, II, III, 35-70, 70-70, 40-80, 80-80, 4 m dolžine, franko meja 680 do 0; letve, 3-3, 6-8, 4 do 8 m dolž, franko meja 410 do 420; hrastovi plohi, I, II, od 2 m naprej, od 80 cm prem, franko nakl. post. 240 do 255; drva suha bukova, franko nakl. post., 4 vagoni 28 do 29 (28); oglje, I, vilano, franko meja 123 do 125; pšenica: domača, franko Ljubljana 370 do 0, baška, franko baška postaja 0 do 355, hrvatska, franko Sisak 0 do 357; turščica: okrogla, la, par. Zagreb 0 do 350, zobata, franko baška postaja 0 do 290; moka pšenična «C», franko Kula 0 do 600; otrobi pšenični, franko Kula 0 do 200; suhe gobe, srednje, franko Ljubljana 44 do 52 do 0; leneno seme, franko Ljubljana 670 do 0; konoplje mandžurska, franko Ljubljana z vrečami 0 do 880; fižol: «ribničani», franko Ljubljana 625 do 0, «prepelčari», franko Ljubljana 510 do 0, «mandoloni», franko Ljubljana 425 do 0; jabolka: obrana, zimska, la, franko nakl. post., rinfusa 0 do 140, v zabojih 0 do 200; seno, la, sladko, prešano, franko Ljubljana 75 do 0; vino belo, dolensko, hrvatsko, štajersko, po vzorcu, franko nakl. post. 710 do 800; jeklo po vzorcu, franko vag. nakl. post. 0 do 27.

ZAGREB. V elektih je tendenca nespremenjena. V bančnih papirjih je bil promet nekaj večji, dočim je v industrijskih bil slab. — V devizah je tendenca bila splošno zelo slaba. Tečajji vseh deviz so nekoliko popustili. Blaga je bilo na tržišču dovolj. Proti koncu se je tendenca po telefonskih razgovorih s tujimi tržišči neznatno učvrstila, a po borzi postala ponovno nestanovitna. Promet je bil precej velik. Največ se je trgovalo v devizah na Italijo, London, New-York in Prago. Notirajo devize: Amsterdam 2828 do 2888, Dunaj 0.1039 do 0.1059, Italija izplačilo 323.5 do 326.5, London 329.8 do 332.8, ček 329.75 do 332.75, New-York ček 73.525 do 74.525, Pariz 398.5 do 402.5, Praga 220.625 do 223.625, ček 220.5 do 223.5, Svica 1396.5 do 1406.5; valute: dolar 72.5 do 73.5, aK 0 do 0.105, funt 323.5 do 326.5, mK 0.094 do 0.096, lire 319.5 do 322.5; elektii: bančni: Trgo 29 do 33, Eskomptna 111 do 116, Kreditna Zagreb 120 do 122, Hipo 59 do 60, Jugo 108 do 113, Ljubljanska kreditna 225 do 230, Prašedion 915 do 917.5, Etno 122.5 do 125, Srpska 139 do 140; industrijski, trgovinski: Sečerana 910 do 935, Isis 60 do 65, Gutmann 880 do 920, Slavski 220 do 250, Slavonija 80 do 82, Trbovlje 0 do 500; državni: 7 odst. posojilo 63 do 64, agrarne 24 do 25, Vojna škoda 115 do 116.

BEograd. Tendence slaba. Tečajji deviz so padli. Promet srednji. Notirajo devize: Amsterdam 2820 do 2840, Dunaj 0.1047 do 0.1051, Budimpešta 0.09 do 0.95, Bukarešta 38.5 do 39, Italija 324 do 325, London 328.5 do 329.5, New-York 73.5 do 73.75, Pariz 398 do 400, Praga 220.75 do 221, Solija 52.5 do 54.5, Zeneva 1393 do 1395.

CURIH: Beograd 7.05, New-York 530.50 London 23.70, Pariz 28.55, Milan 23.25, Praga 15.85, Budimpešta 0.0069, Bukarešta 2.85, Solija 3.87, Dunaj 0.007475.

DUNAJ: Devize: Beograd 952 do 956, Berlin 16.890 do 16.960, Budimpešta 90.50 do 92.50, Bukarešta 373 do 375, London 316.900 do 317.900, Milan 3104 do 3116, New-York 70.935 do 71.185, Pariz 3812 do 3828, Praga 2190 do 2140, Varšava 13.570 do 13.670, Solija 515 do 519, Curih 13.385 do 13.485; valute: dinarji 953 do 959, lire 3100 do 3120; elektii (v tisočih aK): Jugoslovenski: Trgo 29, Hipo 52, Eskomptna 105, Jugo 98, Trbovlje 425, Jesenice 770, Zenica 900, Gutmann 540, Slavski 200, Slavonija 73, Sečerana 880; drugi papirji: Juli-Sid 427.5, Bankverein 118.5, Anglo 163, Länderbank 257, Zivnostenska 830, Alpine 378, Skoda 1335 Daimler 15.

PRAGA: Beograd 45.875, Dunaj 4.705, Berlin 7.995, Rim 148.625, New-York 33.95.

Dika in ponos

vsakemu uradu in podjetju sta pisalna stroja

ERIKA in IDEAL
THE REX Co., Ljubljana

Naši kraji in ljudje

Ceški zdravniki v Ljubljani

V soboto dne 13. t. m. je prispelo po tritedenskem potovanju po Jugoslaviji okoli 40 zdravnikov mlade generacije s svojimi damami tudi v Ljubljano, da poseti prestolico Slovenije in pozdravi slov. kolege. Slov. zdravniško društvo jih je sprejelo po prof. Serku na kolodvoru in mesto Ljubljano po m. fiziku dr. Rusu. Pod vodstvom sekundarijev in prim. dr. Minafa ter dr. Lapajeta so si ogledali naše bolnice in popoldne higijsko razstavo ter mesto Ljubljano. Zvečer ob pol 20. uri je priredilo Slov. zdravniško društvo českim gostom pozdravni večer v rest. «Zvezda», katerega se je udeležil tudi gen. konzul češkoslovaške republike g. dr. Beneš in mag. ravatelj dr. Zarnik za mesto Ljubljano. Imenoma Slov. zdravniškega društva je pozdravil goste g. dr. Tičar, spominjajoč se skupne borbe Čehov in Jugoslovencev za narodne pravice, na stoletno prijateljstvo obeh narodov ter je napil českomu narodu in prezidentu ČSR dr. Masaryku. Za mesto Ljubljano je pozdravil mlado generacijo čeških zdravnikov g. dr. Zarnik kot brate in vedno najmlajše slovanske goste. Inspektor min. nar. zdr. dr. Katičič je navzdravil imenom min. nar. zdr. G. dr. Beneš kot češki gen. konzul je spominjal na krasote Slovenije in slov. zdravilišče ter letovišče. Zahvalil se je predsedniku češke ekspedicije g. dr. Tuma in napil kralju Aleksandru. Spominjal je na poset, ki je imel namen spoznat Jugoslavijo in njene zdravstvene prilike, ki se je pa spremenil v triumfalni pohod, kjer so bili povsod Čehoslovaki sprejeti kot brate in mili tovariši. Navdušen govor prof. dr. Slamerja so sprejeli vsi s frenetičnim aplavzom. Po govorih g. prim. dr. Stuhlika iz Košic in dr. Savnika se je poslovil dr. Tičar imenom zdravnikov s prisrčnim: Na pogosto svidenje!

Celjski občinski svet

Celje, 14. septembra.

V soboto dne 13. t. m. se je v petek vsled poznega časa prekinjena seja občinskega sveta nadaljevala ter rešila še celo vrsto važnih finančno gospodarskih in drugih občinskih zadev. Odkloni se načrt nekega interenta za parcelacijo mestnega zemljišča med Gozno restavracijo in Seidlovim studentem v šest stavbenih parcel, ker je prostor za stavbišča neprimeren. Dovolilo se podpre za mariborsko društvo v oskrbo kaznjencev, slovensko praško podporno društvo in slovensko celjsko kolesarsko društvo. Za mestno sejmico se podaljša najemna pogodba z novim posestnikom za nadaljnjih pet let. Lovsko društvo Einigkeit ima v zakupu obč. lov v mestnem gozdu in lovsko kočjo, ki jo je zgradilo društvo pred 12 leti na lastne stroške, les za stavbo pa je prispevala mestna občina. Zakupni pogodbi se je zavezala lovsko družba, da prepusti kočjo po šestih letih mestni občini, ako ta povrne polovico, v nadaljnjih letih pa po eno dramatičnino manj stroškov. Ob preobratu je nemški občinski svet podaljšal pogodbo z lovskim društvom na škodo mestne občine za nadaljnjih 20 let, kar je pa na predlog občinskega zastopa pokrajinska uprava za Slovenijo razveljavila. Lov pride koncem tekočega leta na javno dražbo. Izključena cena se določi za lov 2000 Din in zakupnina za kočjo 1000 Din, ako se izdružba oboje skupaj za 2000 Din. Lešice pri Spodnjem lanovžu se odda za nadaljnjih pet let v zakup trvdri Union. Opeševalno društvo je popravilo pota in postavilo klopi na Reiterjevem hribu. Tozadnji račun se odobri. Pregled mestnih financ za tekoče proračunsko leto

1924. izkazuje precej ugodno sliko. Kljub regulaciji plaš mestnim uslužbencem znaša deficit samo okrog 250.000 Din, ki se bo pri štedenju in preložitvi nekaterih projektov še znatno zmanjšal. Od kloni se predlog mesarske zadruge, naj obratuje klavnica tudi ob nedeljah, ker bi se vsled tega morale klavniške pristojbine precej zvišati.

Pri slučajnostih interpelira obč. odbornik Koren radi deložiranja strank v poslopu Za kresijo, ki se sedaj podira Zupan dr. Hrašovec mu da potrebna pojasnila. V stanovanjskih zadevah je vložil nadalje pismeno interpelacijo občinski odbornik Leskovšek, ki je pri utemeljevanju interpelacije govoril o nekkih krivicah, ki se gode pri tem uradu. Odgovoril mu je stvarno ter odločno občinski odbornik Prekoršek, tako, da je moral sicer kritični in vedno nezadovoljni Leskovšek sam izjaviti, da se z odgovorom popolnoma zadovoljuje. Pri tej debati se je zopet pokazalo, kako se raztopijo, kakor sneg po soncu razne krivice, ki jih nagradni na stanovanjski urad poulična blebetavost in ostudna laž. Ob koncu seje se zahvali župan dr. Hrašovec vsem tistim, ki so v odsekih in tudi pri debatah v plenarnih sejah stvarno sodelovali. S tem zaključijo zadnjo sejo pred novimi obč. volitvami.

Nemškutarska lista v Rogaški Slatini

Rogaška Slatina, 13. septembra

Voditelji nemškega političnega društva v Mariboru bočejo tudi v Rogaški Slatini ob priliki občinskih volitev dne 21. septembra pritisniti nasilni pečat nemške kolonije. Ker pa Nemcevi ni toliko, so se tudi tukaj poslužili avstrijske metode šajercijanstva in postavili na čelo svoje nemške kandidatne liste nezavednega slovenskega kmeta Perkoviča, ki bi naj lovil slovenske glasove za renegata Stoinsega, znanega nemškega zagrizenca, obenem trgovca s sadjem in avtomobili v Rogaški Slatini. Poleg teh so na kandidadni listi še bivši policaj in večni županski kandidat Španiček, okrožni zdravnik in lastnik zobotehniškega ateljeja dr. Treo, krojač Kert, baže edini slatinski «bodenstendiger», slovenski kmet Mecilošek, žoga vsakogar, slikar Erjavec, na obrtni tabli Erjautz, posestnik Gabrič, bivši krčmar Šiberl in čevljar Valek.

Najbolj bije v oči kandidatura državnega nastavljenca, dr. Treota, ki je pomagal že pred preobratom germanizirati Slatino, potem se je malo potuhnil, da je mogel ostati naprej okrožni zdravnik v jugoslovanski nacijonalni državi in ima kot tak na razpolago eno najkrajših vil v Rogaški Slatini, last države, za bagatelno najemnino in izvršuje v njej poleg zdravniške prakse tudi zobotehniško obrt, kar mu nese ogromne dohodke — od slovenskih gostov. Razven tega še služi tudi kot kopalniški zdravnik tudi od Slovanov, ker nihče ne sluti, da se skriva za njegovo slovensko firmo tak zagrižen pangerman. Sicer je pa to res samo v Jugoslaviji mogoče. Na stotine slovenskih zdravnikov, ki imajo zasluge za našo osvoboditev, se mora težko boriti za eksistenco, tu pa v državnem poslopu redimo človeka, ki se naši dobrodušnosti z napolnjenimi žepi reži v obraz in dokazuje pred tuji in s pomočjo našega denarja nemštvo v Rogaški Slatini. Pričakujemo,

Iz ostankov

starih svilenih blaz in kril Vam izgotovi šik moderen klubček

Modni salon Stuchly-Maške, Ljubljana, Židovska ulica.

da se bodo našim odločujočim faktorjem vsaj sedaj odprle oči in bodo ukrenili potrebno remeduro.

Nedeljsko popoldno v Ilidžu

Kot bi izsul panj čebel, tako je v nedeljsko popoldne v Sarajevu okrog tobakove tovarne. Tu je namreč postaja za vlak ki vozi v Ilidže približno vsako uro. Iz vsega mesta, iz vsake ulice vro ljudje in čakajo prihoda vlaka. Nato pa se prične borba za kote in koticke v vagonih. Vlaki so natrpani. Kot vžigalice v škatljici, tako stisnjeni se vozimo preko Alipašinega mostu, kjer se odcepi železnica na Bos. Brod. in preko Ilidže v Ilidžekopališče.

Razgled je krasen, tako na jug, kjer vidiš pečine planin južno od Sarajeva, kot na zapad. Najlepsi je vsekakor pogled z ovinka med postajo Ilidže in Ilidžekopališče na Sarajevo. Kotlina, v kateri leži Sarajevo, je visoko v breg posuta s hišami, katere obdajajo vrtovi in «slivnjaki» in se med njimi belijo vitki minareti, v sredi pa vidiš moderno Sarajevo s pravim monumentalnim stavbami.

Ilidže. Že oddaleč ugledaš krasen, dolg drevored, ki vodi daleč tja k vnožju hriba, kjer se nahaja vrelo Bosne. Vlak se ustavi — skoro čisto v parku — in že se vsuje množica užitka željnih Sarajevčanov na vse strani, eni se takoj zatečejo pod varstvo vinske trte, drugi, bolj idealni, se za to ne brigajo in si poiščejo kak skrit kotiček, tretji pa so pravi zdraviliščarji in jim je najljubša kopalnica. Mnogo pa je izletnikov, ki se ne menijo niti za eno, niti za drugo, kar je v okviru kopalnice, temveč se razkrope po bližnji in daljni okolici, kjer se pretaka reka Bosna, ki jih blagohotno sprejme v svoje naročje, da se okrepijo v njenih valovih.

Najzanimivejši od zadnje skupine so mohamedanke, ki so s svojo «črno kavono» nerazdružljive: posedejo po bregu reke, zakurijo z dračjem in že se kuha kava. In v tišem razgovoru jim mine dan.

Samo kopalnišče ni bogzna kako veliko. Kopalnice se nahajajo v ozadju na levi strani kolodvora. Zanimiv je žvepleni vrelc, ki se nahaja v bližini kopalnic in katerega navzočnost občutiš po močnem vonju žvepla že v oddaljenosti par korakov. Z vodo ti postreže brhka Bosanka v beli narodni noši. Ne vem, ali je z drugimi tudi tako — meni ta voda ni prijala in mislim, da bi se težko privadil nanjo. V zidu poleg vrelca je vzidana marmorna plošča z napisom v spomin prvega poseta kralja Aleksandra, ki je posetil kopalnišče še kot regent.

Od kopalniških poslopj priideš po dičnih parkih v center kopalnišča, kjer je par hotelov in nekaj privatnih hiš. Da ne manjka godbenim paviljon, je gotovo, vendar pa bi morala biti godba za zdravilišče, kot je Ilidže, mnogo boljša. V splošnem napravijo vse stavbe vtis precejšnje zastarelosti, ki bi se pa z relativno majhnimi stroški dala odpraviti.

Prav hitro mine popoldne med tem vrvežem slikovitih bosanskih narodnih noš, zastrtih turkinj, v katerem pa seveda tudi ne pogršaš najmodernejših krojev. — In že je večer in s tem čas povratka. Naval je istotak kot pri vožnji v kopalnišče. Ni čuda, da ima vokal proti Sarajevu tolikokrat tako zamudo, saj vozi toliko, da proti Alipašinemu mostu komaj, komaj sopiha. Zgodi se tudi, da moraš čakati na drugi ali tretji vlak, če nisi dovolj uren ali če ne maraš prevelikega drenja.

Pred tobakno tovarno si črnih oddahn, saj se je otresel težkega bremena. Pa tudi kopalnišniki gredo lažjih korakov proti domu. Edino, kar jih morda teži, je praznota v denarnici, katero znajo ilidžanski hotelirji prav dobro sušiti.

Kot pravijo, je kopalnišče dan za dnem polno. Saj čudno ni. Iz Sarajeva do Ilidže in nazaj stane vlak 6 Din. Kdo bi za to

razstavo v Ameriki ter je v to svrhu odstopil za razstavo vsa potrebna dela, ki se nahajajo v shrambah ministrstev v Beogradu. Stroški za prevoz v Ameriko in nazaj v domovino se bodo seveda krili iz državnega proračuna.

Kreditu za prosvetne ustanove. — Prosvetnemu ministru v Beogradu se je posrečilo izposlovati dva milijona Din novega kredita za podporo naših gledaliških institucij. Od te vsote dobi Narodno gledališče v Skoplju 140.000 Din za dovršitev del na in v svojem gledališkem poslopu. Beograjsko gledališče pa je dobilo 600.000 Din za nakup in ureditev skladišča za kulise in druge rekvizite. O mariborskem gledališču poročila molče.

Baletna sola Margarete Fromanove v Zagrebu. Znana plesalka Margareta Fromanova je otvorila 15. t. m. v Zagrebu solo za ritmik in ples. Število gojencev je omejeno.

Ravnatelj Gavella pojde v Beograd? Beograjska drama je še vedno brez pravega ravnatelja. Kakor znano, je bilo lani sklenjeno, da se premesti iz Zagreba v Beograd režiser dr. Branko Gavella. Ukaz pa se ni izvršil, ker nima Zagreb zanj primernega namestnika. V beograjski drami je sedaj vsled pomanjkanja vrhovnega režiserja nastal prepri med nekaterimi igralci in upravniki g. Predić bo sedaj skoraj gotovo prisiljen pozvati v Beograd režiserja Gavella da napravi red v ansamblu.

Kino Ljubljanski dvor

Danes 16. septembra

Veliki francoski film

Njen hišni prijatelj

Ljubavna pustolovina v 5 dejanjih, v glavni vlogi najlepša žena Francije

France Dhelia

Krasni posnetki iz slovitega letovišča Carvilleu.

Predstave vsak dan ob 3. pol 5., pol 8. in 9. uri. Ob nedeljah tudi ob pol 11. dop. in 6. Blagajna je odprta pol ure pred prvo predstavo.

malenkostno vsoto požiral prah v Sarajevu? Tudi kdor se zanima za nečnejši spol pride na svoj račun, ker Bosanki, ki slove po svoji lepoti, tu ne manjka. Sploh je takole za nedeljsko popoldne Ilidže prav pripravnno, menim pa, da bi ne moglo, zlasti nas Slovencev, ki smo v pogledu naravnih krasot dovolj razvajeni, stalno privlačiti.

Roparski napad v Sodincih

V Sodincih št. 22 pri Vel. Nedelji ima Marija Dolinšek svojo gostilno. Gostilniški prostori so nameščeni v sprednjem delu poslopja, zašad pa stanuje gostilničarka s svojo dekle Angelo Lah. Dne 13. septembra sta se pripadila dva neznanca roparja iz podstrešja v sobo, kjer sta spali gospodinja in njena dekla. Bilo je že ob 2. ponoči. Kako sta prišla roparja v podstrešje, še ni pojasnjeno. Preplašeni vsled ropota, sta Dolinškova in njena dekla pričeli takoj klicati na pomoč. V tem pa sta že stopila v sobo razbojnika, ki sta imela v roki električno svetilko, in čisto mirno našgala še hišno luč. Nato sta zamašila okna s posteljnimi blazinami. Ko sta opravila to delo, sta stopila k preplašeni ženskama in jima zvezala roke in noge, da sta bili brez vsake moči. Obenem sta jima zagrozila, da ne smeta dati od sebe nobenega glasu več. Da bi bila še bolj varna, sta jima zamašila usta s cunjami. Nato sta odšla mirno na delo. Razmetala sta v sobah vse, kar jima je prišlo pod roke, pobrala ves denar, med njim precej srebrnih kron, dalje dva zlata prstana, več svilnatih robcev, eno bluzo, dva namizna prta, precej mesa in zabele. Med ropanjem sta v zabavo onemogli ženski še pretepala. Obe sta dobili več močnih udarcev. Ko sta roparja opravila svoje delo in pobrala, kar jima je ugnajalo, sta siroti pokrila čez glavo z rutami, ki sta jih navezala okoli vratu z vrvicami. Nesrečni ženski sta ves čas gledali, kako roparja gospodarita po hiši; vendar pa se nista upali, oziroma tudi nista mogli črniti niti besede. Roparja sta končno došla in zapustila ob ženski zvezani na tleh. Vrata v veži sta zaklenila in odnesla s svojimi ključ. Po vsej sodinski običaji vlada radi drznega roparskega napada veliko razburjenje. Orožništvo iz Vel. Nedelje je pričelo energično zasledovanje in je upati, da jim prideta lopova kmalu v roke.

kolske župe priredijo posebne prednajske tečaje za mlajše učiteljstvo ali pa naj v redne župne prednajske tečaje pri- tegujejo čim večje število učiteljev.

4.) Sokolska društva, ki uporabljajo šolske telovadnice ali druge šolske prostore, naj s točnim izpolnjevanjem hišne- ga reda, z disciplino in redom dokažejo, da je Sokolsko vzgojno organizacija, ki je točna v izvrševanju svojih dolžnosti.

5.) Sola naj s poukom, ki naj kaže idealno stremljenje Sokolstva in važnost telesne ter npravne vzgoje, vzbuja v mladini misel za Sokolstvo in veselje do sokolskega dela. Zabranj naj se pa v šoli vsaka protisokolska agitacija in odvračanje mladine od sokolske organizacije.

6.) Merodajne šolske oblasti naj poskrbe, da se uvede v vse kategorije šol sokolski telesnovzgojni sistem. Posebno pozornost naj v tem pogledu obračajo učiteljskim šolam. Prireajo naj tudi ob časa do šola telovadne tečaje za učiteljsko osnovnih šol.

Čimprej pa naj skušajo ustanoviti visoko šolo za telesno vzgojo na univerzi po načrtu, kakor ga je predložil JSS. ministru prosvete. Ustanovi naj se tudi nekaj državnih štipendij za študij telesne vzgoje v inozemstvu.

Nadzorstvo nad telesno vzgojo v šoli naj se poveri strokovnjakom, ki bodo popolnoma večji sokolskega telesnovzgoj- nega sistema in ki bodo v pravi smeri gojili telesno vzgojo v šolah.

Vse višje organizirane šole, po možnosti tudi večje osnovne šole, naj imajo število učencev primerne telovadnice in letna telovadišča, oboje zadostno opremljene s telovadnim orodjem. Šolske telovadnice naj se uporabljajo izključno v telesnovzgojne svrhe.

Sokolsko društvo v Ljubljani (Narodni dom) sporoča svojem članstvu, da je društveni sluga završil s pobiranjem članarine po hišah za I. polletje tek. I. in bo prihodnji mesec pričel pobirati za II. polletje. Vsled tega opozarjamo članstvo, da po društvenih pravilih preneha biti član društva, kdor je s članarino 6 mesecev v zaostanku. Brat sestra, ki se nisi poravnala članarino za I. polletje 1924., stori svojo dolžnost in pridi takoj v društveno pisarno, kjer se uraduje ob 15. t. m. dalje vsak dan od 18. do 19. ure. — Zdravo! 1923

Sokol

Resolucije Sokolskega sabora

Sokolstvo in šola.

1.) Vsa sokolska društva naj posvetijo največjo pažnjo deci in naraščanju, da bodo s pravilnim vodstvom teh oddelkov vzbudili zanimanje tudi pri starših, ki odtegujejo svojo mladino sokolski vzgoji. Zlasti velja to za društva, ki so v krajih, kjer se nahajajo srednje in strokovne šole. Ne s prisljleno propagando, ampak iz veselja do sokolskega dela in iz ljubezni do sokolske stvari naj prihaja mladina prostovoljno v sokolske telovadnice.

2.) Učenci srednjih in strokovnih šol (kakor tudi vajenci) morejo biti pravi člani, ko dovršijo 18. leto. Telovadijo v članski vrstah in so pri tem popolnoma enakopravni z ostalim članstvom, aktivno in volilno pravico imajo, ako temu ne nasprotujejo šolski predpisi in zakoni.

3.) Sokolska društva naj skušajo privabiti v telovadnice posebno še učiteljski naraščaj, ki naj bo deležen prave sokolske vzgoje ter naj se pripravlja za sokolske prednjake, ker baš v sokolskem duhu vzgojeno učiteljsko lahko izdatno podpira sokolsko organizacijo s svojim delom. Kjer se pokažejo potrebe, naj so-

Dopisi

SLOVENSKA BISTRICA. Aretiran je bil letoviščar M., ki je po raznih tukajšnjih gostilnah delal dolgoce, ne da bi jih plačal. — Slovenska Bistrica je že od začetka tega meseca v znamenju plesa; staro in mlado se v hotelu «Beograd» nelišimi, tango in fokstrot ter se pripravljajo na zimsko sezono. V soboto zvečer so preiskusili svoje znanje na plesu, ki ga je priredilo tukajšnje Opeševalno društvo v dvorani Okrajne hranilnice. — Prejšnjo soboto je v hotelu «Beograd» priredila rodbina Vodišek - Hauser s sodelovanjem g. drja. Jagodiča glasbeni večer, pri katerem smo imeli zopet priliko občudovati 11-letnega Alfonza Voduška, ki je vse poslušalce očaral s svojo igro. Mladega umetnika čaka še lepa prihodnost, če bo tako napredoval kakor je dosedaj.

Opozorilo!

Več tisoč parov čevljev (ostankov posameznih vzorcev) tovarn «Peko» se proda do vstetega 20. t. m. po znatno znižani ceni samo v trgovini Aleksandrova cesta št. 1, na kar se cenj. občinstvo vljudno opozarja. 1980

Naznanilo.

4835/a

Naznanjam sl. občinstvu, da sem preselil svojo mizarsko delavnico

s Poljanske ceste 19

na Karlovsko cesto

(Tesarska ulica 3) v svoje lastno poslopje ter obenem otvoril

podružnico na Poljanski cesti 21

(nasproti Jozefina)

Zahvaljujoč se za dosedanje zaupanje se priporočam sl. občinstvu za nadaljnja naročila, ki se bodo točno in po nizki ceni izvrševala.

Ignacij Repse, mizarski mojster.

Otvoritev

Cast mi je slavnemu občinstvu naznaniti, da bom otvoril dne 15. t. m.

zobotehniški atelje

v Mariboru, Gosposka ulica 32, I. nadst. Prevzamem vsa zobotehniška dela, umetne zobe na kavečuk in na zlato, zlato krone in mostove po najmodernejšem sistemu, zato jamči moja dolgoletna oraksa. Anton Piberšnik, kono. zobotehnik

Kulturni pregled

Udruženje gledaliških igralcev, mestni odbor Ljubljana. Dne 7. t. m. se je vršil v opernem gledališču šesti redni občni zbor Udruženja gledaliških igralcev, na katerem je bil izvoljen nov odbor: predsednik g. Julij Betteito, podpredsednik Ivan Cesar, tajnik Tone Meglič, blagajnik Ivan Mencin, odbornika Drago Zupan in Leopold Kovač, za preglednika pa g. Anton Neffat.

Dramatična sola Udruženja gledaliških igralcev. Po dveletnem obstoju je Udruženje doseglo za svojo Dramatično solo pravico javnosti. Namen šole je posredovati sposobnim in nadarjenim gojencem možnost razvoja do oderske dozorlosti, kakor tudi vzgajati one, ki se sicer ne mislijo posvetiti gledališču, da lahko pridoblene izkušnje uporabljajo pri diletanjskih odrih. Sola ima prvi in drugi specialni letnik za one, ki se nameravajo posvetiti gledališču, diletantom pa na namenjen splošni tečaj, ki traja eno leto. Učni predmeti so: 1.) Dramatična igra; deklamacija, mimika, akcija na odru, študij vlog, praktične vaje. 2.) Fonetika. 3.) Teorija gledališke umetnosti. 4.) Splošna dramaturgija. 5.) Slovenska dramaturgija. 6.) Veda o kostumih. 7.) Scenografija. 8.) Higijena. 9.) Ples. 10.) Nastavek glasu. V. snloš.

nem tečaju tudi režijske vaje. Vpisovanje se vrši od 17. do 27. t. m. v pisarni Udruženja, dramsko gledališče, dnevno od pol 15. do pol 16. ure. Za sprejem v prvi specialni letnik se zahteva dopolnjeno 16. leto in absolviranje 4 razrede srednje ali meščanske šole. Vsi novostupniki učenci se morajo podvržati sprejemnemu izpitu, ki se vrši dne 28. septembra ob 10. uri popoldne v Foeyu dramskega gledališča.

Janko Kersnik, Cyklamen. Roman. Priredil dr. Ivan Prijatelj. V Ljubljani 1924. Založila Tiskovna zadruga. Str. 136. Cena broš. Din 22.—, vezan Din 27.—, poštnina Din 1.50. Janko Kersnik je slikar slovenske malomestne in podeželske inteligence, ki nastopa v vseh njegovih romanih. V veliki sliki je prvič pokazal talej v romanu Cyklamen, kakšen je dom, v gostilni in v čitalnici z njegovim narodnim in političnim mišljenjem v času, ko se je začel zavedati svojega slovenstva. Na knjižnem trgu tega romana že več let ni in zato bo izdaja Tiskovne zadruge, ki je prav lepa in poceni, dobrodošla vsem ljubiteljem naše književnosti, zlasti pa knjižničarjem dijaštva.

Vlada in Meštrovičeva razstava v Ameriki. Beograjski kabinet je sklenil, da podpre s vsami sredstvi Meštrovičovo

Domače vesti

* **Minister zdravstva v Sloveniji.** Doktor Selkija Behmen, minister socialne politike, ki zastopa ministra zdravstva, je včeraj po končani konferenci s HRSS. v Zagrebu spremenil svoje politično potovanje v uradno. Popoldne se je odpravil z avtomobilom v spremstvu zagrebškega sanitetnega šefa dr. Loherja, min. tajnika Lukiča in narodnega poslanika Miljkovića najprej v Slemen pri Zagrebu, kjer si je ogledal tamošnje zdravilišče za tuberkulozne in od tam v Rogaško Slatino, kamor je prispel sinoči ob 20. V Rogaški Slatini so ga pričakali zdravstveni šef dr. Katičič iz Ljubljane, ravnatelj zdravilišča dr. Šter in kopališki zdravnik doktor Kolterer. V družbi teh gospodov ter sanitetnega šefa dr. Markovića in kopališkega zdravnika dr. Lauriča je minister večerjal v Zdraviliškem domu. Danes si bo minister ogledal zdraviliške naprave v Rogaški Slatini in se tekom dopoldneva odpravil v državno zdravilišče Topolšico in od tam v Ljubljano, kamor dospo popoldne, da si ogleda ljubljanske socialne zavode.

* **Imenovanja v srednješolski službi.** Na naših srednjih šolah so imenovani: profesor brez stalnega mesta dr. Franc Mischitz za profesorja na drž. gimnaziji v Mariboru; dr. Martin Gorjanc, doslej v Novem mestu, za profesorja na drž. realki v Ljubljani; dr. Karel Pirjevec, doslej na trgovski akademiji v Ljubljani, za profesorja na drž. realni gimnaziji v Celju; začasni vadniški učitelj Ernest Sira za stalnega vadniškega učitelja na moškem učiteljsku v Ljubljani. Premeščena sta: profesor Gregor Hercelj iz Novega mesta na drž. gimnazijo v Mariboru in dr. Ivan Pregelj iz Kranja na drž. gimnazijo v Mariboru.

* **Odlikovanja naj se izročajo na svečan način.** Ustrezajoč spomeniki pisarne kraljevskih redov je ministrstvo prosvete podrejenim uradom izdalo odredbo, naj se odlikovanja v bodoče izročajo na svečan način v navzočnosti uradništva celega urada po posebnem ceremonijalu.

* **Nemški učenjak na študijskem potovanju po Jugoslaviji.** Kakor poročajo iz Beograda, je znani strokovnjak na polju vzhodnoevropske zgodovine dr. Leopold Goetz, profesor na vseučilišču v Bonnu, iz Beograda odpotoval v Bosno, kjer bo proučeval jugoslovanske ženske pesmi, ki so vzbudile njegovo posebno zanimanje. Dr. Goetz govori prav dobro srbohrvatski jezik.

* **Himen.** V Kamniku se je prošle nedelje poročil orožniški kapitan g. Vitko Modic z gđ. Klavdijo Milohojca, hčerko višjega finančnega svetnika v Ljubljani, v Mostarju poročnik Vilhald Premrov-Premresterin z Vero Vrhune, hčerko tamkajnjega višjega sodnega svetnika, v Ljubljani pa strojni inženjer g. Ivan Vidic z gđ. Maro Tramevo. Bilo srečno!

* **Himen.** V Sarajevu se je poročil to dni naš rojak g. Rasto Zemljic, železniški uradnik, z gospico Marijo Tomažič.

* **Smrtna kosa.** V celjski javni bolnici je umrl dne 13. t. m. g. Martin Kračun, trgovec v Zrečah pri Konjicah v starosti 54 let. Prepeljejo ga v Zreče, kjer se vrši pogreb. Dne 13. t. m. je umrl v samostanu o. o. kapucinov v Celju goriški begunec pater Gabriel Bajec v 62. letu starosti. N. v. m. p!

* **Udruženje jugoslovanskih učiteljev,** sekcija Ljubljana, je osrednjemu odboru izročilo protest na ministrstvo prosvete zaradi upokojitve učiteljev, ki vrše svojo službo več kakor 35 let. Vložen je tudi protest proti upokojenju šolskega nadzornika E. Gangla.

* **Ljubljanski pododbor Udruženja rezervnih oficirja i ratnika** se je na svojem sinočnjem obnem zboru konstituiral takole: predsednik Milan Plut, podpredsednik Veri Svajger, tajnik Rijo Jug, blagajnik Viktor Jurko in odbornik Franjo Perjevec; namestniki: Ciril Juvan, Vinko Sirc, Ignacij Vidic; nadzorstvo: dr. Maks Obersnel (predsednik) in Velkavrh, medtem, ko se je mesto tretjega nadzornega člana prepuščilo mariborskemu klubu rezervnih oficirjev. Z obnove zboru je bil poslan kralju naslednji brzojav: »Njegovemu Velikanstvu kralju Aleksandru, Beograd. Prvi zbor ljubljanskega pododboru Udruženja rezervnih oficirja i ratnika uzvikuje svome vrhovnom komandantu Nj. Velikanstvu kraljici i Njegovom Visočanstvu prestolonasledniku Petru lozinku Udruženja: Sve za kralja i otačbino. V najlepšem tovariškem razpoloženju se je zaključil ta lepi občni zbor, kjer je vladala popolna tovariška soglasnost in pravo razumevanje za naloge rezervnih oficirjev.

* **Glavni odbor UJU.** je posetil 11. tega meseca ministra prosvete dr. Korošca, kateremu je izročil resolucije glavne učiteljske skupščine v Dubrovniku. Predsednik udruženja je tolažil izročene resolucije, ki so splošnega šolskega, materijalnega in administrativno-pravnega značaja. Zlasti je poudarjal enotnost osnovnega šolstva in potrebo enotnosti šolske zakonodaje za celo državo. V zvezi s prejšnjimi obljubami je opozoril predsednik gospoda ministra na razmere v Sloveniji z željo, da se tamkaj ne izvrše nikake izpremembe v strankarskem smislu, predvsem glede okr. šol. nadzora. »Narodna Prosveta«, ki obširno poroča o tej avdienci in ministrovem odgovoru, žalostno pripominja, da se je g. minister enotnosti šolske zakonodaje dotaknil šele koncem svojega odgovora. Pri razstanku so ga člani glavnega odbora ponovno opozorili na šolske nadzornike v Sloveniji, nakar

niso dobili nikakega pozitivnega odgovora. — Mi mislimo, da bo davidovičeve še glava bolela, ker so izročili prosvetno upravo klerikalce.

* **V glasbeno šolo v Vrhu se sprejme** letos 120 pripravnikov. Pogoji za sprejem kandidatov so: državljanstvo SHS, starost med 12. in 16. letom, dokončana štirirazredna osnovna šola, dobro vedenje, posluš in nadarjenost za glasbo ter fizična sposobnost. Prošnje za sprejem se vlagajo do 15. oktobra pri kapelniku Dravske divizije dr. Josipu Čerinu, Ljubljana, Poljanska cesta 40, kjer se dobe tudi natančnejša pojasnila vsak dan med 9. in 12. uro.

* **Novi bankovci.** Narodna banka prejme koncem septembra naročene bankovce po 100 in po 5 dinarjev. Novi bankovci pridejo prihodnji mesec v promet.

* **Socijalna šola v Zagrebu.** Po inicijativi Narodne zaščite se letos meseca novembra odpre v Zagrebu prva socijalna šola, v kateri se bodo strokovno izobraževali socijalni delavci, tako moški kakor tudi ženske. Glavni predavatelj v tej šoli bo predsednik Narodne zaščite univerzitetni profesor dr. Josip Silović. Predavanja bodo razdeljena v štiri skupine: zaščita mladine, berači, alkoholizem ter venerične bolezni in prostitucija.

* **Zapostavljeni Zagreb.** Češki zdravnik, ki so potovali v naučne svrhe minule dni po Jugoslaviji, so predvsem občudovali, kako sijajno je naša država po prevaru razširila in opremila zagrebško kliniko, katero smatrajo ti zdravniki za eno najmodernejših v Evropi. Češki gostje so se čudili, kako more Zagreb vedno tožiti, da ga Beograd zapostavlja, ko so videli istočasno beografsko kliniko, nameščeno po lesenih barakah.

* **Svetovni potnik Rajčević pri kralju.** V soboto popoldne je kralj Aleksander v daljši avdiciji sprejel svetovnega potnika Milorada Rajčevića, ki mu je pri tej priliki izročil kot spomin na svoje večletno potovanje po Afriki štiri slonove zobe, okrašene z risbami tankanjših domaćinov ter krasno palico iz abonasa s slonokoščnim držajem, ki je vložen z zlatimi okraski. Vse te predmete je Rajčević poklonil sultanu otko Sansibar. Kralj se je živo zanimal za Rajčevićevo potovanje po Sahari in drugih afriških puščavah.

* **Potres v Laškem in Rimskih Toplicah.** Sinoči se je čutil v Laškem in v Rimskih Toplicah močan potresni sunek, ki je trajal tri do štiri sekunde ter povzročil veliko razburjenost prebivalstva, ki je zbežalo iz hiš na ulice. Z nekaterih hiš so padale opeke.

* **Aeroplan padel v Donavo.** V soboto popoldne je v Zemunu vsled defekta padel v Donavo vojaški aeroplan, ki je bil iz Novega Sada na poletu v Beograd. Pilotu se je posrečilo, da je preprečil nesrečo. Oba oficirja, ki sta bila na aeroplanu, sta ostala nepoškodovana.

* **Negoda ruskega profesorja v vlaku.** V nedeljo so našli v Rogaški Slatini po prihodu popoldanskega vlaka v vagonu nezvestnega neznanega potnika, ki je imel v gumbnici suknje listič z napisom: »Ako bi se mi na poti kaj pripetilo, vedite, da se peljem v Rogaško Slatino, kjer me, prosim, izločite.« Na kolodvoru v Rogaški Slatini je bil, tedaj ravno navzoč kopališki zdravnik dr. Kolterer, ki je odredil, da se prepelje nezvestni potnik v zdraviliški dom, kjer se je nesrečnej, ki je ruski profesor, kmalu zavedel iz epileptičnega napada.

* **Čigavo je kolo?** 21. junija je bilo v Kranju zaplenjeno, najbrže ukradeno Kinto kolo št. 646196, črno pleskano, kolesa z zelenim pasom, balanca navzdol zakrivljena, prosti tek. Ogleda se pri okrajnemu sodišču v Kranju.

* **Nasledniki Jovana Čaruge.** Tolpa znane razbojniške vodje Jovana Čaruge je v rokah pravice; a Slavonijo vznemirja nova razbojniška tolpa, ki nadaljuje krvavi posel glasovitega harambaše. Na državni cesti pri Čepinu blizu Osijeka je ta nova tolpa napadla te dni kmete, ki so se s sejo vračali domov. Pobrala jim je raznih stvari v vrednosti 15.000 dinarjev. Posestnik S. Čirić, ki je skočil z voza in hotel pobegniti, je padel, zadet od roparske kroglice, ki mu je prebila glavo. Ker Čirić ni bil takoj mrtav, ga je eden izmed roparjev z bajoneto zabodel. Razbojnik so bili oboroženi z vojaškimi puškami.

Iz Ljubljane

* **Vladni komisar dr. Lud. Perić** je v občinskih zadevah odpotoval v Beograd, kjer ostane približno teden dni.

* **Jugosl. novinarsko udruženje,** sekcija Ljubljana. Danes ob 16. vsem članom dostopna odborova seja v uredništvu »Slov. Naroda«. — Predsednik.

* **Zdravstveno stanje v Ljubljani.** Z ozirom na vesti, da je v Ljubljani razširjena škrlatica, nam poroča mestni fizikat, da sta bila v preteklem tednu prijavljena samo dva slučaja škrlatice, oba otroka ene rodbine. Oba sta bila prepeljana v bolnico. Razen teh dveh sta iz prejšnjih šestih tednov v bolnici samo še dva rekonvalecenta.

* **Policijske prijave.** Od nedelje na ponedeljek so bili prijavljeni policijski sledeči slučaji: 10 prestopkov cestnega policijskega reda, 5 prestopkov kaljenja nočnega miru, 2 prestopka nedostojnega vedenja in 1 konubinat. Arretacija se je izvršila ena in sicer radi tatvine.

* **Neprevidna vožnja.** Hlapca pri posestniku Vodniku na Vidovdanski cesti. Ignac Klemenčič in Josip Mozar sta

vozila v soboto zvečer s polja po Šmarski cesti proti mestu dvovprežen voz slame. Ta čas je pridrvel neznan avto, ki se je zalzel v voz in ga podrl. Zadel je obenem tudi levega konja, ki si je pri padcu zlomil nogo nad kolenom. Avto je šofer po nesreči brzo odpeljal proti mestu ne meneč se za prevrnjeni voz in poškodovanega konja. Posestnik Vodnik trpi 5000 Din škode, ker je moral prodati konja za mal znesek konjskemu mesarju. Za šoferjem, ki je nesrečo zakrivil, poizveduje policija.

* **Najdeno.** V nedeljo popoldne sta bila najdena na Sv. Jakoba trgu dva zvezana ključa. Kdor jih je zgubil, jih dobi nazaj v Mali šolnarski ulici št. 5.

* **Železničarjem!** Danes, v torek, se vrši ob 19.30. v Rokodelskem domu v Ljubljani seja odbora vseh železničarskih organizacij. Predmet: Razprava o dogovorjenih predlogih za revizijo pragmatike. 2028

* **Godbeni odsek Ljubljanskega** prostovoljnega gasilnega društva priredi v nedeljo dne 5. oktobra t. l. v Mestnem domu drugo veliko vinsko trgatve. Ker je čisti dobiček namenjen v prid bolnišniškemu fondu, prosimo p. n. društva, da se oziroma na ta dan in ne prirede drugih zabav, občinstvo pa povabimo, da v čim večjem številu poseti to trgatve. 2027

* **Orkestralno društvo Glasbene** Matice v Ljubljani. Danes 16. t. m. ob pol 7. uri zvečer se vrši sestanek vseh dosedanjih in novih članov orkestralnega društva v sobi št. 6 poslopja Glasbene Matice, Vegova ulica 7/I. K temu sestanku se vabijo tudi vsi instrumentalisti, ki pomotoma niso bili vabljeni s posebnim pismom. 2026

* **Sokol Ljubljana II** priredi v nedeljo dne 21. t. m. ob 3. uri popoldne na Kongresnem trgu veliko tombolo. Možnost udeležbe te družabne in prijateljske igre je dana vsakomur, kajti riziko 2 dinarjev je tako majhen, da je škoda zamuditi lepo priliko, zadeti prekrasne dobitke. Nekoliko jih je razstavljenih pri trdnici »Elites«, Prešernova ulica. Kdo torej ne bi dal 2 Din za dragoceno mobilijo, vredne težke tisočake? Vsakdo! Torej? 2029

* **Mestna Orjuna št. Jakob-Krakov-Trnovo** ima danes 16. t. m. ob 8. uri zvečer pri Lozarju, Rožna ulica 15 šest nek svojih članov in članice s sledečim dnevnim redom: Poročilo o kongresu v Novem Sadu (poročila brat Verbić) in glede razvija prapora v Zagorju. Udeležbe naj se tudi oni člani in članice, ki še nimajo izkaznice. Točno in vsi. Zdravo!

* **Kavarna »Leon«.** Vsak večer svira salonski orkester. 2010

* **Kavarna »Centra«.** Vsaki dan damski koncert. Se priporoča Stefan Miholić. 1969

* **Novi tečaji za strojeopisje, stenografijo in knjigovodstvo** (posamezni pouk) začnejo na Ant. Rud. Legatovi šoli v Mariboru dne 1. oktobra in trajajo štiri mesece. Pojavnili in vpisovanja v trgovini s pisalnimi stroji Ant. Rud. Legat, Maribor, Slovenska ulica 7, telefon 100.

Iz Maribora

* **Nemška agitacija za mariborske** občinske volitve deluje z vso silo in smotnostjo. Vodstvo nemške stranke je pozvalo iz Avstrije vse Nemce, ki so se izselili iz naše države, a so se vpisani v volilnih imenikih, naj pridejo gotovo dne 21. t. m. k mariborskim volitvam. Pojavili so se v mestu tudi že nemški visokošolci, ki agitirajo za nemško listo. Vsi nemški, nemškutarski in nezvestni volilci so dobili v zaprtih pisnih »Cillier Zeitung« z nemškim volilnim oklicem. Dočim Nemci v Mariboru agitirajo za svojo listo z geslom, da hočejo izločiti iz občine vsako politiko in narodnostna vprašanja, odkrito priznavajo v inozemskih listih, da hočejo s temi volitvami izvesti v Mariboru nemški plebiscit.

* **Mariborsko gledališko vprašanje** se ne game z mrtve točke. Včeraj se je vrnil iz Beograda upravnik Narodnega gledališča g. dr. Brenčič, ki za sedaj ni mogel doseči drugega kot obljubo, da bo vlada zahtevala od skupščine naknadne kredite za izredno subvencijo Narodnemu gledališču.

* **Pevski zbor Glasbene Matice** v Mariboru začne z rednimi vajami danes dne 16. t. m. ob 8. uri zvečer.

* **Nalezljive bolezni v Mariboru.** Tedenki izkaz mestnega fizikata za pretekli teden naveda, da se je na novo pojavil en slučaj difterije. Neozdravljivi so ostali iz prejšnjega tedna trije slučaji griže, dva slučaja škrlatike in en slučaj tetana.

Iz Celja

* **Osebnost vest.** Gospod Nikola Antipin, begunec iz Rusije, ki je v svoji nekdanji domovini zavezan odlično mesto v sodni službi, je položil te dni v Ljubljani sodni izpit. Iskrene čestitke!

* **Občinske volitve v mestu Celju.** Svojo kandidaturu sta preklicala doslej na nemškutarski listi dr. Ogrizka sledeča: G. Vekoslav Končija, brzojavni mojster preklicuje svojo kandidaturu na listi »Celjskega socialno gospodarskega bloka«, ker je bil mistificiran in ne mara imeti nobenih zvez z renegati. Stefan Anžlovar, sodni sluga v Celju izjavlja, da je izstopil iz stranke SLS in da ne pripada nobeni stranki. Tudi ne kandidira na socialni gospodarski kandidat-

ni listi za obč. volitve za mesto Celje. Prvi je med kandidati na 15., drugi med namestniki na 29. mestu.

* **Nočno lekarniško službo** ima ta teden v Celju lekarna »Pri Mariji pomagaj« na Glavnem trgu.

* **Godbeno društvo železničarjev v Celju** priredi v nedeljo dne 21. t. m. od 9. do 10. ure dopoldne na Krekovem trgu in od 11. do 12. ure v mestnem vrtu koncert. V slučaju slabega vremena se vrši koncert samo v mestnem vrtu od 10. do 12. dopoldne. Obenem priredi društvo cvetlični dan. Popoldno ob 16. naprej je koncert v gostilni »Pri zelenem travniku«.

Iz Primorja

* **Smrtna kosa.** V Trstu je umrl te dni šele v 20 letu starosti tehnik Danilo Perotto, član akademičnega ferijalnega društva »Balkan«. Pokojnik je bil idealen mladenič. Za njim žalujejo svojci, tovariši in prijatelji. N. v. m. p!

* **Fašistovski učiteljski sindikat »Ela«** na Krasu razpada, ker nima članov. Tako je tudi prav.

* **Otvoritev slovenskih zasebnih otroških vrtcev v Trstu in okolici.** Tržaški in okoličanski otroški vrtci za otroke bodo letos sprejemali kakor vsako leto v nadzorstvo tri do šestrazredno dečo. Vpisovanje teh otrok se bo vršilo 15., 16. in 17. septembra.

* **General Bencinenga v Gorici.** Sredi prošlega tedna se je mudil v Gorici predsednik italijanske novinarske zveze, general Bencinenga, znan po svojih neprijateljskih čuvstvih do slovanskega prebivalstva. Kakšna misija ga je pripeljala v Gorico ni znano.

* **Himen.** V nedeljo sta se poročila v Trstu agilna člana šentjakobske »Citalnice« gđ. Marija Kreševič in g. Anton Cesar. — 10. t. m. se je poročil g. Vladimír Pipan, sin uglednega narodnjaka, trtorca Pipana s Preserij z gđ. gđ. Kovačičevo iz Komna na Krasu.

* **Promocija.** Za doktorja vsega zdravilstva je bil promoviran na dunajski univerzi opatijski rojak g. Miro Gradišnik. Čestitamo!

* **Srečni »Monte di Pietà« v Gorici.** Goriški denarni zavod »Monte di Pietà« je bil tako srečen, da je zadel tombolo v zne sku enega milijona lir. Srečka loterije je bila izžrebana pred par dnevi. Tako se izpolnjuje star pregovor, da kdor kaj ima, mu bo še dodano.

Protestno zborovanje vojnih invalidov

Celje, dne 14. septembra.

Na poziv centrale Udruženja vojnih invalidov so priredile podružnice Celje, Braslovce, St. Peter v Sav. dol. in Šmarje pri Jelšah v nedeljo 14. t. m. pri Belem volu protestno zborovanje proti zavlačevanju invalidskega zakona. Zborovanja se je udeležila impozantna množica okrog 500 vojnih žrtov. Po kratkih pozdravnih besedah predsednika celjske podružnice Vek. Finžgarja je prevzel predsedstvo protestnega shoda prof. Mravljak. V svojem izjavljanju je poudarjal iskreno ljubav vseh vojnih žrtov do skupne domovine in se na kratko doteknil obupnega položaja invalidov, vdov in sirot, ki že šesto leto po svetovni vojni v nestrpnem pričakovanju, da se jim ustvari v državi eksistenčna možnost, umirajo vsled bede in pomanjkanja. Vsa odgovornost zato pasde na one voditelje naše države, ki so z neprestanimi krizami preprečili, da bi se bi že zdavno sporazumno z Udruženjem vojnih invalidov izdelani zakonski načrt sprejel v Narodni skupščini. V imenu jetičnih tovarišev je pozdravil zborovanje invalid Simec ter bodril navzoče obupane tovariše in tovarišice

Vremensko poročilo

Ljubljana 15. septembra 1924

Ljubljana 806 nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padavine mm
Ljubljana	7.	766.6	12.0	brezvetra	megla	—
Ljubljana	14.	764.8	17.6	jugo-zapad	večin. obl.	—
Ljubljana	21.	765.4	16.2	"	oblačno	—
Zagreb	7.	766.1	14.0	brezvetra	jasno	—
Beograd	7.	766.8	11.0	"	"	—
Dunaj	7.	766.6	17.0	sev. zapad	"	0.1
Praga	7.					
Inomost	7.					

V Ljubljani barometer nest. temper. nižja

Solnce vzhaja ob 5:34, zahaja ob 18:17

Dunajska vremenska napoved za turek: Večinoma oblačno, semintja lahke padavine. Morda popoldne malo zložitja, sicer pa negotovo vreme.

Modistka Z. Gorjanc & Co.

Ljubljana, Sv. Petra c. 27

polje hotela Tratinč

priporoča svojo veliko

zalogo vsakovrstnih

najmodernejših

damskih

klobukov.

Sprejema klobučevino

(šlice) v prekrbovanje

ter vsa popravila.

Zaloga

Spaterie-oblik

Postrežba točna.

1922a Cene najnižje.

Zahvala

vsem, ki ste v tako obilnem številu spremili nepozabnega soproga, oziroma očeta, gospoda

Mihaela Jazbinska

na njegovi zadnji poti. Iskrena zahvala vsem blagim sorodnikom in znancem, ki ste izrazili bodisi ustno ali pismeno svoje sožalje, nadalje zahvala pevskega zboru za lepe žalostinke in vsem za poklonjeno krasno cvetje in množestvilne vence.

Št. Vid pri Planju, dne 13. septembra 1924.

Žalujoči ostali.

4834/a

4834/a

Alojzij Jerančič pred poroto

Senzacionalna razprava pred ljubljanskim porotnim sodiščem — Ogromen naval publike — Ker obtoženec vztrajno in odločno zanika krivdo, vodi državno pravdnštvo obširen dokaz z indicijami

Ljubljana, 15. septembra.

Pred ljubljanskim porotnim sodiščem se je danes pričela v javnosti z veliko napetostjo pričakovana razprava proti 20letnemu trgovskemu praktikantu Alojzu Jerančiču, ki je obtožen, da je v noči 31. marca umoril na Vodovodni cesti blagajničarko kina Tivoli lepo Faniko Petkovsko.

Naval občinstva k razpravi je ogromen. Vstopnice za razpravo malo porotno dvorano so bile že v soboto razdane, navzlic temu se je danes že dolgo pred 9. uro nabralo pred sodno palačo mnogo ljudi, ki so upali, da vendar pridejo do mesta. Le s težavo so stražniki vzdržali red. Dvorana se je na mahi napolnila do zadnjega kotička, tako da je vladala v njej ves čas prava gneča.

Med veliko pozornostjo publike so se izvršile uvodne formalnosti in je bila sestavljena porotniška klop.

Porotni senat tvorijo viš. sod. svetnik

dr. Modic kot predsednik, sod. svetnik Janša in okr. sodnik Krall kot votana. Obtožbo zastopa prvi drž. pravnik Domenico sam, obtoženca brani dr. Viljem Krejčič, kot zastopnik privatnih udeležencev svojcev umorjene Fanike pa je navzoč dr. Dinko Puc.

V dvorani je nastala smutna tišina, ko je na znak predsednika

jetnikar pripeljal obtoženca Jerančiča pred sodnike.

Cedno, skoraj elegantno v črno oblečen, črne kodre lepo počesane, navidezno miren, a blede kakor smrt, se je Jerančič lahko poklonil. Hladno in jasno je odgovarjal na predsednikova vprašanja po svojih osebnih razmerah.

Rojen je 26. oktobra 1904. v Ljubljani, sem tudi pristojen, stanuje pri svojih starših na Karlovski cesti, je trgovski praktikant in je bil že kaznovan.

Po dvorani je zašumelo, ko je predsednik odredil

Faniki ni navdajalo nobeno globokejšo čustvo. Ko je hodila domov, jo je spremljal dokler je bila cesta lepa, čez najtemnejši in najnerodnejši del poti — jo je pustil samo. Ko so ga peljali pred truplo umorjene Fanike se je obnašal, kakor da bi stal pred neznanko. Bil je brezsrčen in previden.

Za obtoženčovo krivdo

govori cela vrsta indicij. Nesporno je, da ga je priča Dečman neposredno pred umorom videl v Fanikini družbi. Okolnosti dokazujejo, da Fanike ni mogel umoriti tujec. Mrtva Fanika je imela še v ustih kos čokolade, ki ga ji je podaril obdolženec malo poprej. Priča Prosen je še po 23. uri slišal njen smeh. Pokojnica bi gotovo tudi z nikomur ne bila šla niti za korak po pešpoti po pobočju dol v jamo razen z obdolžencem, ki ga je imela edinega rada. Da na je naredila prostovoljno nekaj korakov na mestu, kjer je bila ustreljena, kaže pomanjkanje vsakega naslita na obleki, še bolj pa dejstvo, da je pač do zadnjega trenutka mirno jedla čokolado. Pokojnica se je pač že jezemu obdolžencu kar naprej nagajivo smejala, ne jemajoč njegovih pretenj za resno. Po strelu se je takoj zgrudila. Obdolženec je v preiskavi trdovratno tajil

svojo navzočnost v neposredni bližini mesta umora in skušal preložit čas ločitve za 20 minut nazaj, kakor tudi prenesti mesto ločitve na točko okoli 250 korakov proti Ljubljani, da tako dokaže svoj alibi. Trdi, da sta se ločila s Faniko ob vagonu »Transformatorja« pet minut pred 11. uro in da se je nahajal v sredini med mitnico in Kačičevo gostilno, ko je slišal strel.

Obdolženec zagovarja, da je stal s Petkovskovo za Transformatorjem ne pa pri jami za gramoz, je zanesljivo ovržen po izpovedih priče Dečmana, njegova obrazložba glede časa in mesta ločitve ter mesta in časa slišane strela je nevdržljiva, ker se ne strinja z ugotovljenimi razdaljami. Obdolženec trdi, da ga je Petkovskova spremljala do Ljubljani bližnjega vagona pri Transformatorju. Iz razdalj pa se da ugotoviti, da je za prehojo od mesta ločitve do mesta slišane strela potrebno manj časa, kakor za prehojo od mesta ločitve pa do mesta umora. Iz tega sledi, da bi moral biti na Petkovskovo oddan strel že mnogo pred mestom, kjer je bila najdena mrtva.

To pa je nemogoče,

ker nasprotuje z vsemi drugimi ugotovljenimi dejstvi. Nagli roparski napad in umor po tretji roki je izključen in edino mogoče je, da se je morilec dalj časa na mestu zločina s Petkovskovo razgovarjal na to pa nič hudega slutnje Faniko negadoma ustrelil. Ako se vse navedbe, krajevne in časovne, primerjajo (kar je v obtožnici temeljito izvedeno), potem se pride do zaključka, da je ves tozadevni zagovor obtoženec izmišljen.

Priča Dečman, katerega izpovedi so povsem kategorične in v skladu z drugimi ugotovitvami je 5 minut pred 11. uro bil še pred glavnim kolodvorom. Od tam je tekel domov in je kakih 22 korakov pred mestom umora videl Faniko in obtoženca, katerih identiteto je po njem ugotovljena. Če bi bil Jerančičev zagovor točen, bi bil moral Dečman srečati Jerančiča med Sv. Krištofom in Kačičem, pa tudi prehiteti družbo, na katero se obtoženec sklicuje.

Obtožnica smatra sploh za izključeno, da bi bil obtoženec šel domov tako, kakor navaja. Jerančič je šel marveč čez njive, mimo hranilničnih hiš in je prišel pri Kačiču na Dunajsko cesto. Na tem begu je tudi mogel odvračati ali skriti revolver. Okoli pol 12. je pribežal na Dunajsko cesto in od tam je z vso hitrostjo krenil proti domu, da je mogel dospeti tja že ob tridesetih na 12.

Zagovoru, da Jerančič ni nikdar imel revolverja, obtožnica ne priznava teletnosti. Dejstvo je, da se je že kot tretješolec učil z revolverjem streljati in dejstvo da ga ni imel pred nočjo umora, ne izključuje, da ga je imel usodno noč.

O neposrednem motivu

za umor izjava obtožnica sledeče: Jerančič je hotel vsekakor ono noč dobiti Petkovskovo za spolno občevanje. Za to govori to, kar je v tem pogledu izjavljala raznim osebam. Tako je pripovedoval Dragotin Češnovar, da mu je obdolženec izjavil: »Če je ne bom danes dobil, jo bom ustrelil.« Kot priča zaslišani je Češnovar te besede sicer zanikal, potrdil pa je, da mu je obdolženec dopoldne pred umorom dejal, da lina zvečer sestanek, da ga prihodnji dan ne bo v

šolo in pristavil: »Danes bo še lušno.« Pri drugi priliki se je obdolženec izrazil napram Cvetki Zadelovi, da hoče, da se mu Petkovskova še pred rojstnim dnevom uda. Obdolženec je zato šel istega dne popoldne, torej malo ur pred umorom, na Vodovodno cesto, da si ogleda položaj in je izbral gramozno jamo za kraj svojih ciljev. Zato tudi trdovratno zanika, da bi bil istega dne popoldne zunaj, dasi ga je takrat več prič videlo na Vodovodni cesti in je bila pokojnica sama dvema pričama izjavila, da jo čaka Jerančič na cesti.

Zaslišanje obtoženca

»Vstanite Jerančič! Ali ste razumeli obtožnico?«

Jerančič je odgovoril: »Da.«

»Ali se čutite krivega?«

Odločno izjavlja Jerančič: »Ne, gospod predsednik, jaz nisem, jaz nisem kriv!«

Predsednik nato pozove Jerančiča, naj odgovori na obtožnico in naj natančno in določno pojasni svoje razmerje, ki ga je imel s pokojno Faniko Petkovskovo in zlasti, kako je bilo onega usodnega večera.

V hladnem in očividno dobro premišljenem skoro enournem govoru je Jerančič opisal

svoje razmerje do pokojne Fanike.

Govoril je gladko in tako odločno, da ves čas ni prišel prav nič v zadrego. Bil je videti, da je temeljito in vestno pripravljen. Kadar pripoveduje o Faniki postaja sentimentalni, toda baš to dela neiskren utis. Začudenje je vzbujalo zlasti dejstvo, da se je natančno spominjal vseh stankov, ki jih je imel v dobi enega meseca s pokojno Faniko in da je celo navajal kraj in uro stankov.

Jerančič je pripovedoval: »V zimskem času sem včasih obiskoval predstave v kinu Matica, dasi moram naglašati, da nisem bil navdušen obiskovalec kinopredstav. Ko sem kupoval vstopnice, sem opazil, da me je blagajničarka vedno prijazno pogledala in se mi tudi nasmehljala. Dne 25. februarja sem zopet šel k večerni predstavi ter si kupil vstopnico za balkonski sedež. Dobil sem prostor v prvi vrsti na levi strani in med predstavo sem opazil, da sedi v tretji vrsti na desni strani tudi Fanči. Ozrl sem se večkrat proti njej in zapazil sem, da se tudi nje ne oči obračajo redno proti meni. Iz tega ponašanja Fanike sem spoznal, da simpatizira z menoj in še isti dan sem storil trden sklep, da se s prijaznim dekletom čim prej seznanim. Dne 26. februarja sem

pisal Faniki prvo pismo,

v katerem sem ji razodel svoja srčna čustva. Bil sem prepričan, da mora slediti odgovor in težko sem pričakoval njenih prvih vrstic. Že naslednji dan sem dobil od Fanike odgovor, ki me je zelo razveselil. V pismu mi je sporočila, da bo skušala tudi ona gojiti napram meni srčna čustva in da želi, da se čim prej seznaniva. Istočasno me je povabila, da naj se udeležim Slavčeve maskerade, ki se bo vršila dne 2. marca v veliki dvorani hotela Union.«

Prvo srečanje.

Nestrpno sem pričakoval dneva, da se seznanim z drago Faniko. V nedeljo dne 2. marca sem prišel okoli 10. zvečer na maskrado, kjer sem takoj zapazil Faniko. Nisem pa si upal takoj v njeno družbo, ker je bilo okoli nje nekaj drugih gospodov. Ugodni priliki pa sva se vendar osebno predstavila, a ostala nisva dolgo časa skupaj. Kmalu po polnoči sem odšel sam proti svojemu domu. Naslednjega dne, 3. marca sem prišel pred kino, da se sestanem s svojo novo izvoljenko. Fanika ta dan ni bila posebnost dobro razpoložena in mi je tožila da jo boli glava. Vprašal sem jo, kje stanuje. Ko mi je rekla, da na Vodovodni cesti št. 176, sem jo prosil, da jo smem spremiti proti domu. Šla sva skupaj do železniškega prelaza, nakar sva se poslovila in odšla vsak proti svojemu domu.

V času od 3. do 9. marca se nisva nikoli sestala. V nedeljo dne 9. marca pa sem bil prvič na Vodovodni cesti, kjer sva imela domenev sestanek. Ob 10. uri sva se sestala in se takoj napotila proti mestu. Fanika mi je rekla, da mora v cvetličarno, da kupi šopek cvetlic za svojo prijateljico, ki je ravno ta dan obhajala svoj god. Ko sva to opravila sem jo spremljal v kino, kjer je ona nastopila službo. Dne 10. marca zvečer sem jo zopet pričakoval in jo spremljal do železniškega prelaza. Dne 11. in 12. marca se nisva sestala. Dne 13. marca pa je bila Fanika v družbi svoje prijateljice Fančike Jerebove. Vsi smo šli skupaj do prelaza, kjer smo se ločili. Dne 14. in 15. marca se zopet nisva videla. V nedeljo, dne 16. marca pa sem prišel v kino. Ta dan sva se sestala tudi zvečer in spremljal sem jo kot običajno do železniškega prelaza. V ponedeljek dne 17. marca ni

Obdolženec je po dolgem prigovarjanju Petkovskovo, ki mu ni hotela biti uslužna, brezdušno ustrelil, ker se je pač čutil razžaljenega in je v svojem brezobzirnem samoljubju veselo smejanje Petkovskovo smatral za zasmeh. Nato je odvrzel ali nekje zakopal orožje.

Čitanje obtožnice je trajalo trideset ur ter je napravilo na vse prisotne najgloblji vtis. Obtoženec je sedel nepremično, ter je skoraj da flegmatično poslušal težko obtožbo. Le od časa do časa so mu trepalnice nemirno zadržitele nad očmi.

sva prišla skupaj. V torek dne 18. mar-

ca pa sem prvič spremljal Faniko že do Orlovskega stadiona na Vodovodni cesti. Hotel sem jo spremiti prav do doma, toda ona me je prosila naj se raje vrnem, ker bi sestra bila huda, če bi jo videla v moški družbi. Pri stadionu sva se torej ustavila in po kratkem pogovoru poslovila. Dne 19. marca je Jožefov dan in prišel sem Faniki z vozom nasproti po Dunajski in Vodovodni cesti. Peljala sva se na izlet na Posavje, a se kmalu zopet vrnila v mesto, kajti Fanika je morala v službo v kino. Dne 20. marca se nisva sestala. Dne 21. marca sem spremljal Faniko zopet do Orlovskega stadiona. Dne 22. marca je nisem spremljal, pač sem jo pričakoval v nedeljo pred kinom in jo spremljal domov. Dne 24. in 25. in 26. marca se nisva sestala. V nedeljo dne 27. marca sem Faniko povabil v gledališče. Po končani predstavi sem najel avtomobil, s katerim sva se odpeljala domov do Orlovskega stadiona. Tu sva se ločila. Dne 28. marca sem jo spremljal malo od Transformatorja, a dne 29. marca se nisva sestala. V nedeljo, dne 30. marca sva imela sestanek dopoldne v kinu Tivoli. Popoldne sem šel v kino, zvečer pa sem ostal doma.

Kaj pripoveduje Jerančič o usodnem 31. marcu.

Predsednik: Torej sedaj pridemo k usodnemu 31. marcu. Popišite nam Jerančič natančno vse, kar ste tega dne delali, kje ste bili. Obtoženec mirno in premišljeno nadaljuje:

Zjutraj sem vstal ob pol 8. uri in odšel v trgovino, kjer sem bil zaposlen skoraj do 12. ure. Nato sem šel k obedu. Po obedu sem se takoj vrnil v trgovino, kjer sva se z bratom Stankom dalj časa pogovarjala o vsakdanjih stvareh. Med razgovorom sem brata povabil, naj gre z menoj in Faniko v gledališče. Ob 14. uri sem šel z bratom v šolo. V šoli sem prvo uro pazljivo sledil pouku, a drugo uro sem pisal Faniki pismo. Po končanem pouku sem sam odšel proti domu. Med potjo sem vstopil v trgovino zlatarja Somniza na Sv. Petra cesti, kjer sem kupil srebrno verižico za 230 Din in obsek za 180 Din. Ta darila sem nameraval pokloniti Faniki za god.

V tem delu svojega zagovora prihaja Jerančič

prvič v nasprotje z navedbami obtožnice.

ki trdi da se je bil po obedu podal na Vodovodno cesto, kjer si je natančno ogledal teren in izdelal načrt za večerno avanturo.

Jerančič je nadaljeval: Ko sem prišel domov, večerja še ni bila pripravljena. Stopil sem v trgovino in vzel dva kosčka čokolade, da jih poklonim Faniki. Nekako ob 17. uri sem odšel pred kino Tivoli. S Faniko sem govoril le par besed, ji izročil kosček čokolade in ji dejal, da upam da jo bom mogel zvečer čakati. Pripomnil sem, da jo počakam sigurno naslednjega dne, ako bi slučajno danes ne mogel priti. Poslušal sem še nekaj časa kinematografsko godbo, nakar sem odšel na Marijin trg, kjer sem imel sestanek z neko Poldi. Poldi je prišla ob četrtna na 19. in me prosila, da grem z njo na izprehod. Hodila sva okrog po mestnih ulicah in se končno na Gospodovski cesti kmalu po 21. uri ločila. Poldi je odšla menda proti svojemu domu, jaz pa sem šel pred kino Tivoli. Fanika še ni došla blagajniškega zaključka, zato sem jo moral nekaj časa čakati. Okoli pol 22. je prišla v spremstvu svoje prijateljice Jerebove. Stopil sem za drevo in jim od tam zaklical: »Vaju sem slišal, še predno sem vaju videl.« Vsi trije smo nato odšli skupaj do glavne pošte, kjer se je Jerebova poslovila. Rekla je, da mora domov, ker je sicer vedno kregana, ako prihaja kasno. Tako sva le s Faniko krenila po Dunajski cesti. Ko sva dospela do železniškega prelaza sem se hotel posloviti, a Fanika me je prosila, da naj grem še naprej. Rekel sem ji, da grem do Kačičeve gostilne. Končno sva se ustala pri drogu ograje trdke Transformatorja. Tu sem pogledal na uro in ugotovil, da je ravno 22. Na tem mestu sva še celo uro ostala v razgovoru, a nato sem se poslovil in odšel proti domu. Ko sva bila okoli 40 korakov oddaljena drug od drugega, me je Fanika poklicala na-

Prečitanje obtožnice

Z veliko napetostjo so sodni dvor in porotniki ter publika poslušali izvajanja precej dolge, z izredno vestnostjo in bistrostjo sestavljene obtožnice, ki dolži Alojzija Jerančiča, da je v noči dne 31. marca na Vodovodni cesti z revolverjem ustrelil svojo izvoljenko Faniko Petkovskovo. Krogla je šla skozi miškulaturo desnega ramena, prodrla v poševni črti navzdol prsni koš in poškodovala pljuča tako, da je nastalo silno notranje krvavenje, ki je povzročilo, da je v nekaj minutah nastopila njena smrt. S tem je Jerančič zakrivil hudodelstvo umora v smi slu št. 134, 135, 4 k. z. Kazen za umor je smrt, toda ker obtoženec na dan čina še ni dosegel starosti 20 let, predlaga obtožnica v smislu št. 52 k. z. kazen težje ječe od 10 do 20 let.

RAZLOGI OBTOŽBE.

Obdolženec Alojz Jerančič se je seznanil s pokojno Faniko Petkovskovo sredi meseca februarja v kino »Matica«, kjer je bila pokojnica blagajničarka. Ko se je otvoril kino »Tivoli«, je pokojnica tamkaj nastopila službo blagajničarke. Obdolženec se je s Faniko često sestajal in jo spremljal po večernih predstavah domov na Vodovodno cesto. Često jo je hodil čakati tudi podnevi v bližino njenega stanovanja. Ob neki priliki sta šla tudi skupaj v gledališče in po predstavi je Jerančič najel avtomobil in jo odpeljal domov. Pokojnica, ki je bila izprva napram obdolžencu precej nezaupljiva, ga je polagoma zelo vzljubila in je odklanjala druge mladenčice, ki so se ji dobrikali. Svoje ljubezenske skrivnosti je Fanika običajno zapala svoji intimni prijateljici Franciški Jerebovi. Z obdolžencem sta si pogosto tudi dopisovala ljubavna pisma. Med njima je prišlo do poljubovanja, tikala sta se, toda dalje Jerančič ni prišel. Znakov, ki bi kazali na ljubosumnost enega ali drugega ni bilo.

Usodnega dne

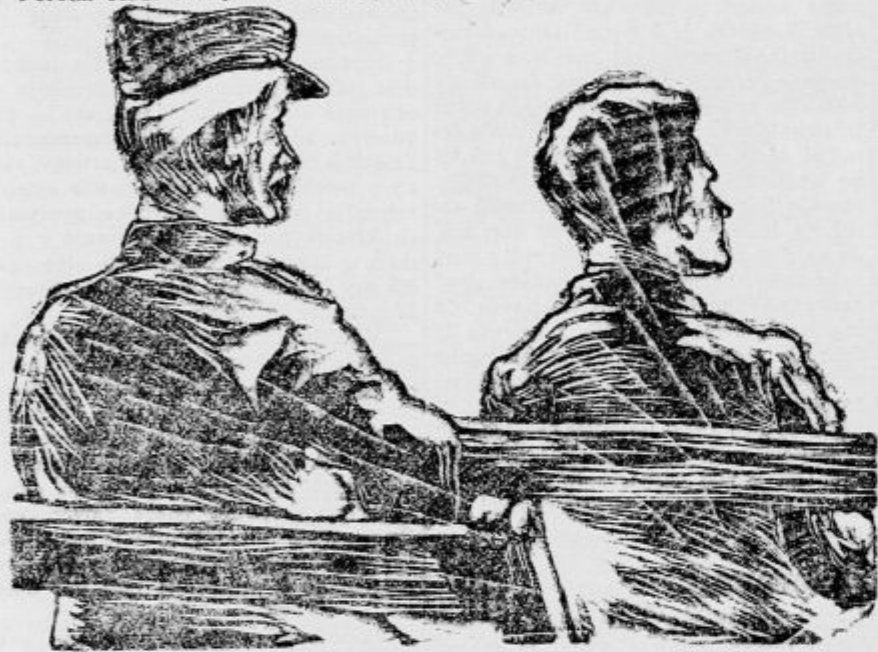
je bil Jerančič s pokojnico dogovorjen, da jo pride po predstavi čakati pred kinom. Toda pred tem sestankom je imel še drugo važno opravilo: od tridesetih na 20. uc 21. ure je imel

»randevu« z drugim dekletom,

ki ga je tudi spremljal do njenega doma. To dekletu je bilo s pismom z dne 28. marca očitalo, da ima Faniko, a Jerančič ji je zagotavljal, da to ni res in da ima samo njo rad. Ko je Jerančič opravil svoj prvi sestanek, se je podal pred kino, da se snide s Faniko. Istega večera je prišla pokojnica čakati tudi njena prijateljica Franciška Jerebova in vsi so skupaj okrog pol 22. ure odšli proti mestu. Tega večera je bila Fanika še bolj vesela kakor po navadi. Naslednjega dne je imela namreč god in se je veselila, da ji bo obdolženec kaj podaril. Tudi je istega dne dobila plačo 900 Din in je še prijateljici omenila, da mora denar dobro spraviti v ročno torbico, da ji ga kdo ne ukrade.

Do pošte so šli skupaj, Jerančič je bil nekako zamišljen in je le malo govoril. Pred glavno pošto se je Jerebova ločila, dočim sta obdolženec in Petkovskova šla peš po Dunajski cesti

proti Fanikinemu domu.

zaj in mi smehljaje rekla: «Le pazi, da prideš jutri gotovo na sestanek! Upam, da me ne boš potegnil za 1. april.»

Šla je nekaj korakov z menoj proti Ljubljani, a nato sva odšla vsak v svoji smeri proti domu. Ko sem prišel nekako v sredino pota med Kačičevo gostilno in mitnico na Dunajski cesti,

sem zaslišal pok.

Ni me motil, ker sem mislil, da streljajo v bližnji vojašnici. Šel sem dalje in pri mitnici sem se celo spodtaknil ob tamonjsko ploščo z označbo firme, ki je izdelala tamonjsko javno tehtnico. Šel sem dalje in v bližini tesarskega skladišča g. Zakotnika sem srečal večjo družbo dam in gospodov. Bili so dobre volje in so se med seboj šalili. Ko sem prišel do prelaza, so bile bariere zaprte. Ker se je ravno vršilo preminanje vlaka, sem šel preko mostu in krenil naravnost po Dunajski cesti, Šelenburgovi ulici skozi Zvezdo naravnost do doma. Ko sem prišel domov je bila ura okoli pol 24. Pred hišo sem se srečal sosedo Pajneto. Odšel sem takoj v spalnico in se vlegel k počitku.

Naslednji dan sem se rano zbudil in mislil na Fanikin god. Kasneje sem sestavil pismo in prepisal in to svrhu nekaj verzov. Okoli pol 10. sta stopila v mojo sobo dva detektiva. Takoj sta me vprašala kje imam revolver. Odgovoril sem, da revolverja nimam in da sploh nikoli ne rabim orožja. Detektiva sta nato izvršila hišno preiskavo in me aretirala. Obtoženec je umolknil.

Idealno sem jo ljubil!

Predsednik: «Jerančič, ali ste Faniko imeli resnično rad?»

Obdolženec s povdankom: «Res! Faniko sem idealno ljubil!»

Obdolženec je te besede govoril v tako pretiranem tonu, da so se nasmešili sodniki, avditorij pa je buknil v glasen smeh.

Predsednik: «Čudno se mi zdi, da ste istočasno imeli še Poldko, kateri ste tudi pisali ljubavna pisma. Pa ne samo to, temveč Vaša pisma Poldki, so kar prepisali oni, ki ste jih pisali Faniki!» (Smeh v publiku.) Jerančič zardi in v vidno zadregi molči.

Ljubavna korespondenca med Faniko in Jerančičem.

Predsednik je nato prečital celo vrsto ljubavnih pism, ki sta si jih pošiljala Jerančič in Fanika. Iz teh pism, ki so deloma silno poetična in «goreča», je videti, da je bila Fanika res globoko čuteča dekle, ki je znala svoja čustva izraziti tudi v lepi in zaokroženi obliki. Iz Jerančičevih pism pa odseva vsa izurjenost in spretnost, ki jo je imel še 20letni mladenič v ljubljanskem. Čitanje teh pism je publika spremljala z velikim zanimanjem. Mnoge ženske so plakale, a trši moški svet je sodil skeptično in se tudi zasmel. Splošno živahnost pa je vzbudilo čitanje dveh pism popolnoma enake ljubavne vsebine. Prvo pismo je bilo naslovljeno na Faniko, drugo pa na Poldko. Jerančič i Faniki i Poldki velikodušno oznanja, da bi jo rad vodil po vsem širnem svetu in da bi mu to potovanje bilo le v najlažje breme. (Bučna veselost.)

Predsednik: «Jerančič, kako ste mogli isti dan pisati dvema dekletoma pisma enake vsebine?» Tokrat Jerančič ni bil več v zadregi. Z navidezno prostodušnostjo je odgovoril: «Faniko imam res rad, a Poldi sem samo »hecal«. Nisem imel časa da bi vsako pismo sestavil posebej in tako sem drugo pismo enostavno prepisal.» (Ponovna veselost.)

Zagovornik predlaga ogled na lice mesta.

Ko so bila tako prečitana vsa pisma, se je dvignil obtoženec zagovornik dr. Krejčič in predlagal sodnemu dvoru, da se celokupno sodišče poda na lice mesta da si zamorejo porotniki ustvariti jasno sliko o dejanskem položaju zunaj na prostem. Državni pravdnik Domenico je odgovoril, da je sodišču in obtožencu situacija pač dobro znana, a porotniki imajo vsa važna mesta začitana na skici, ki jo imamo pred seboj. Če pa žele porotniki se podati na lice mesta, se predlogu g. zagovornika ne protivi.

Porotniki so izrazili, da je predlog g. zagovornika prav umesten, ker si bodo na ta način lažje ogledali položaj na Vodovodni cesti.

Zasliševanje prič

Jerančičevi starši

Med globokim ganutjem publike je vstopil pred porotnike obtoženec oče, trgovec, ugleden mož, ki vživa splošno spoštovanje. Vidno potrje izjavil, da je pripravljen pričati. Na predsednikovo vprašanje je zatrdil, da njegov sin nikoli ni imel revolverja in sploh nobenega orožja. O finančnem stanju obdolženca je oče izjavil resignirano: «Denar mu je bil pač na razpolago... Zlasti od nesreče 1. 1920. sem svojega sina skrbno nadzoroval in se brez moje vednosti ni smel nikamor podati. Usodnega dne po obedu gotovo ni bil na Vodovodni cesti, a tudi zvečer se je po izjavi moje žene vrnil okoli pol 24. domov.»

Državni pravdnik Domenico: «Sina ste strogo držali, navzlic temu mu je uspelo pohajati z ljubici ponoči in jih voziti z avtomobilom iz gledališča!»

Obdolženčeva mati je odločno trdila da se je sin vrnil ob pol 24. domov. Pogledala je namreč na uro in čas natančno ugotovila. Izjavila je, da se je sin redno vračal pred polnočjo domov in da ni nikoli do jutra izostajal od doma. Izjavila je tudi, da je ona sinu radevolje dajala

denar, kolikor je zahteval, a običajno 10 do 15 Din. Državni pravdnik: «To pa so veliko premale vsote za avtomobile in za številne ljubice!»

Da pojasni, zakaj se je obtoženec tako topo obnašal pred truplom Fanike, je mati pripovedovala, da se je sinko zelo bal mrličev in da ga sploh ni bilo mogoče spraviti h kakemu pogrebu. Niti ko je stric umrl, ni mogel iti gledat.

Tudi mlajši brat Stanko, kateremu je obtoženec navadno zaupal vse svoje skrivnosti, je v bistvu izpovedal isto, kot oče in mati. Izjavil je, da je brat imel punce zelo rad in da je v vsako »rad govoril«. Obtoženec je s 16letnim Stankom vodil prave register deklet. Za vsako »punco« sta imela posebno ime, tako, da ju starši niso razumeli ako sta o njih govorila. Pokojno Fanči sta n. pr. nazivala »Kmo«, Jerebovo »Matica« itd.

Ogled na kraju zločina

Na to je predsednik prekinil razpravo in sodni dvor se je s porotniki in v spremstvu novinarjev podal na ogled na Vodovodno cesto, kjer se je zbralo tudi na stotine radovednih ljudi. Obtoženca so pripeljali na Vodovodno cesto s posebnim izvoščkom. Bil je vklejen in spremljal ga sta dva policijska stražnika in en jetniški paznik.

Popoldanska razprava

Popoldanska razprava se je pričela ob 16. Videlo se je takoj, da bo jako dolgotrajna, saj je klicanih 47 prič, od katerih so bile dopodne zaslišane šele tri!

MNENJE ZDRAVNIŠKIH IZVEDENCEV.

Največji interes je vzbudilo čitanje protokola o obdukciji telesa umorjene Fanike in izpoved sodnih izvedencev zdravnikov dr. Travnerja in dr. Mayerja. Oba sta izjavila, da je krogla šla skozi muskulaturo desnega ramena, prodrla v poševni črti navzdol prsni koš in poškodovala pljuča tako, da je nastalo silno notranje izkrvavljenje. Poškodovane so bile tudi žile odvodnice in dovodnice. Med prsnim košem in pljuči se je nahajalo veliko strujene krvi. Krogla je izstopila mal nad levim bocom. Sprt je nastopila čez nekaj minut vsled izkrvavitve. Oba sodnika sta soglasno potrdila, da je bila rana smrtonosna in da bi vsaka tudi takojšnja zdravniška pomoč bila brezuspešna. Na vprašanje zagovornika dr. Krejčiča, sta sodna izvedenca tudi izjavila, da je bila Fanika Petkovškova že razdevičena. Vendar se ni dalo ugotoviti, kedar je pokojna Fanika prvič spolno občevala. Tudi ne kdaj zadnjič, vendar sigurno ni bila zadnjih 5 — 6 dni pred smrtjo v nobenih intimnih stikih. Vprašanje zagovornika ali je bila Fanika noseča, sta zdravnik v glavnem zanikala. Res je bil ovarej oplođen, ni se pa plod mogel razviti v uteru. To vprašanje od strani zagovornika je bilo važno tudi radi tega, ker so med spisi pri Faniki našli listič, na katerem so bile napisane besede: «Kinin, vroče kopeli, ne jesti, masaža». Zagovornik je domneval, da bi utegnil biti to recept, ki ga je dal nekdo Faniki v svrhu odprave telesnega ploda.

NADALJNE PRIČE

Nato je bila zaslišana prijateljica pokojne Fanike Fanči Jerebova. Izpovedala je, da ji je Fanika zaupala vse svoje skrivnosti in da je čisto naglašala, da ima Jerančiča iskreno rada. Usodnega dne je bila Fanika izredno vesela in ji je tudi pripovedovala, da je danes prejela plačo in da mora denar dobro spraviti, da ga ji kdo ne ukrade. Vprašana za ostale ljubimce Fanike, je Jerebova izjavila, da ji je Fanika povedala, da je sicer imela že nekaj ljubimcev, da pa ima sedaj Jerančiča nadvse rada in da ne more imeti drugih fantov. Dr. Krejčič: «Ali vam je znano, da je pokojna Fanika imela že intimna razmerja?»

Priča: «To je bilo nekoč v Idriji. Fanika pa mi je tudi povedala, da Jerančič kaj takega od nje nikoli ni zahteval.»

GLAVNA OBREMENILNA PRIČA.

Kot glavna priča je bil zaslišan Anton Dečman, ki je izpovedal, da je kritičnega dne zvečer bil pri svoji zaročenki, nakar se je malo pred 11. uro vračal po Vodovodni cesti proti svojemu domu. Med potjo je srečal Faniko v spremstvu nekega moškega. Po obleki in postavi je bil ta moški povsem podoben Jerančiču. Priča pa ni mogel po vsem določeno izreči, da bi bil to ravno Jerančič. Dr. Krejčič konstatira, da je izpoved te priče, na katero stavi obtoženca vse svoj dokazni material, zelo problematična. Navaja dokaze, ki izpodbijajo verodostojnost te priče. Zagovornik se zdi tudi čudno, da je ravno Dečman bil prvi jutraj na mestu, kjer je ležala umorjena Fanika. Dečman je imel svojčas tudi razmerje s Faniko in kar se trdi za Jerančiča, ne more biti izključeno za Dečmana. Zato predlaga, da se priča ne zapreže. Sodni dvor je ta predlog odklonil.

«Kaj, kaj, ali res danes?»

Priča Oražen pripoveduje, kako je slišal, kako je Fanika v razgovoru s obdolženecem v bližini Kačičeve gostilne izjavila: Kaj, kaj, ali res danes? Iz teh besed sklepa obtožba, da je obdolženec hotel pridobiti Faniko za spolni akt, in da je ona z navedenimi besedami izrazila svoje začudenje.

Jerančič: «Na te besede se ne spominjam. Če jih je res izgovorila, jih gotovo ni v smislu obtožnice, ker za to ni imela povoda. Morda je hotela reči: Zakaj hočem baš danes nazaj, ne da bi jo spremljal prav do bližine njenega stanovanja.»

ljala sta ga dva policijska stražnika in en jetniški paznik.

Na usodnem mestu je predsednik senata dr. Modic obrazložil porotnikom dejanski stan, ki je bil ugotovljen po umoru Fanike dne 1. aprila 1924 jutraj. Porotniki so z velikim zanimanjem sledili predsednikovim izjavam in so si natančno ogledali ves prostor, kjer je bil izvršen grozoviti čin. Predsednik je nato povabil tudi glavne priče, ki so bile neposredni svedoki tega krvavega dejanja. Tako je bil tukaj na kratko zaslišan priča Dečman, ki je usodnega večera videl obdolženca s Faniko, ko sta šetala po cesti. Tudi druge priče so izpovedale, da so ponoči slišale po cesti glasno žensko smejanje. Vsi so potrdili, da je bila Fanika v moški družbi, a radi temnega večera njenega spremljevalca niso tako natančno videli, da bi mogli z vso gotovostjo ugotoviti njegovo identiteto. Pred porotnike je bil doveden tudi Jerančič, ki je znova odločno zanikal, da bi spremljal Faniko do mesta, kjer so jo naslednjega dne našli umorjeno. Kategorično je izjavil, da vztraja pri svojem zagovoru, češ, da se je s Faniko že poprej ločil in odšel proti domu. Po enurnem ogledu so se porotniki in sodniki vrnili v mesto.

STREL IN KRIK.

Priča Olenaušek in Ciglarjeva, ki stanujeta v baraki oddaljeni komaj nekaj metrov od kraja, kjer je Fanika ležala mrtva v krvi, izpovedata, da sta usodno noč okoli 11. ure čuli strel in nato zamolkel krik iz ženskih ust. Olenaušek izjavlja: Mislim sem sprva, da je nekdo vrzel kamen na streho barake. Ne dolgo na to me je glasno lajanje hišnega psa spravilo iz hiše. Ko sem se ogledal, sem res videl na pobočju ob cesti na tleh neko telo. Radi temu nisem mogel ugotoviti, jeli na tleh moško ali žensko bitje. Domneval je, da je sigurno kak pijanec in radi tega ni hotel iti k niemu, ker se je bal, da bi jo skupil, ker se mu je to že večkrat pripetilo. Nato se je vrnil v sobo in legel k počitku. Zunaj je bilo vse mirno.

Večerna razprava

Ogromen naval publike.

Po enurnem odmoru se je ob pol 9. zvečer nadaljevala razprava. Zanimanje je vedno večje. Naval občinstva na vse vhode je bil ogromen. Zunaj pred justično palačo je stalo proti 8. uri do 1000 ljudi! Celo sodniki in porotniki so si le z največjo težavo priborili vstop v sodišče. Tudi komolci so v velikanski gneči zalegli bore malo, za sunke v hrbet in prsa in stopanje po nogah pa se sploh nisi smel zmanjšati, ako si hotel vsaj korak naprej. Občinstvo se je posluževalo vseh mogočih zvijač, da bi si priborilo boren prostorček v težkem vdusuju, ki vladal v razpravnih dvorani. K jetniškemu vhodu se prerine krepak mladenič in potrkva krepko na vrata. Vratar odpre okence in zakliče: «Kdo je?» Odgovor: «Porotnik!» V trdnem prepričanju, da se sedaj odpro vrata, ki se sicer odpirajo in zapirajo samo za »izvoljence«, je občinstvo pritisknilo, da se vsaj nekaterim posreči smukniti za porotnikom. Toda zaman. Paznik ni nasedel zvijači. Tudi številnim »pričam« so se izjalovile podobne zvijače. Sicer pa moramo priznati, da je postopalo sodišče napram publiki zelo liberalno. Dovolilo je namreč, da so poslušalci zasedli tudi vse vmesne prostore v sodni dvorani in jih pripustilo precej globoko celo pred klopi za poslušalce. Ko je vstopil sodni dvor, je za trenutek završalo, nato pa nastala zopet tišina. Obtoženi Jerančič sede mirno na založeno klop. Niti najmanjše urjenosti, še manj pa razburjenosti ni opaziti na njem. Predsednik Modic: «Dveh prič, ki bi jih morali zaslišati, tudi sedaj nismo mogli dobiti na domu. Zato bom njih izpovedi prečital.» Zagovornik dr. Krejčič: «Zahtevam, da se jih osebno zasliši!» Predsednik: «Poskusili bomo še enkrat, ako pa jih kljub temu ne dobimo, potem nam pač ne kaže drugega kakor da prekinemo razpravo. Za enkrat pa pričnemo s čitanjem izpovedi raznih postranskih prič, kar bo itak trajalo dve uri.»

Sledilo je dolgotrajno čitanje izpovedi prič, večinoma znancev in prijateljev pokojnice in obtoženca, ki o dogodku samem tako ničesar ne vedo. Kljub temu je občinstvo trdovratno vztrajalo v dvorani in pozorno poslušalo. Jerančič sam je nepremično zrl na sod. svetnika Janšo, ki je naglo čital nezanimive akte.

EDINO VPRAŠANJE POROTNIKOM.

S čitanjem aktov je bilo dokazljivo postopanje zaključeno in sodni senat je po kratkem posvetovanju stavil porotnikom eno edino vprašanje: Ali je Jerančič kriv umora ali ne?

PLEDOAJE DRŽAVNEGA PRAVDNIKA.

Nato je dobil ob 23. ponoči besedo prvi državni pravdnik Domenico, katerega izjavljanje so zagrabila problem v jedru ter napravila najgloblji utis. Javni obtožitelj je uvodom opozarjal na splošno sočustvovanje ljudstva z ubogo žrtvijo zločina. Naval občinstva (se v poznih nočnih urah so vhodil v justično palačo oblegani od publisarjeno Faniko na njeni zadnji poti

no in niti najmanje ni sumil, da se je izvršilo strašno krvavo dejanje. Rano jutraj pa je stopila iz barake Ciglarjeva, ki je opazila na tleh mrtvo dekle. Stopila je bliže in

spoznala Faniko Petkovškovo,

ki je ležala s trebuhom na zemlji držeč roke ob glavi. Klobuk pokojnice pa je ležal okoli 20 m proč od trupa. Ko je natančno ogledala mrtvo truplo je, ne da bi se dotaknila takoj odšla na policijsko stražnico, kjer je prijavila, kar je videla. Tudi

druge priče,

ki stanujejo v bližini, kjer se je odigrala krvava drama so izpovedale, da so slišale okoli 11. ure ponoči glasen ženski smeh in tudi strel. Vsi so pa mislili, da streljajo vojniki v bližnji vojašnici. Tudi mitničar Bergant je izpovedal, da je slišal strel in da ni srečal precej časa nato nobenega človeka. Domneva, da je storilec šel preko njiv, da bi ga pač nihče ne opazil. Nato je bila zaslišana cela vrsta prič, kojih izpovedbe so služile natančni ugotovitvi časa z ozirom na zagovorni obdolženca, ki je skušal mesto ločitve ter mesto in čas slišane strela preložiti za okoli 20 minut sebi v korist. Izpovedbe teh prič pa niso prinesle sigurne jasnosti v zamotani časovni problem. Zanimiva je bila tudi izpoved »priče« Cvetke Zadelove, ki naj bi potrdila, da se je Jerančič napram njej izrazil, da hoče da se mu Petkovškova še pred rojstnim dnevom uda. Priča je svojo izpoved, ki jo je podala v preiskavi nekoliko izpremenila, a v bistvu ipak potrdila. Izjavila je namreč, da ji je Jerančič rekel, da hoče v kratkem doseči svoj cilj, da pa ji ni znano, kaj je mislil reči s temi besedami. Končno je bila zaslišana tudi sestra pokojne Fanike, ki je izjavila, da je Fanika imela Jerančiča zelo rada in da se je v zadnjem času izogibala vsake druge moške družbe. K tej njeni izjavi je pripomnil predsednik: «Pravite, da je imela Fanika rada Jerančiča, a glejte on še cel večer ni potočil zanj niti solze.»

S tem je bilo zasliševanje prič končano in predsednik je odredil enurni odmor.

ke, ki se nikakor noče raziti) je najboljši dokaz, kako globoko je pravni čut ljudstva zainteresiran na izidu tega procesa in na vprašanju ali je Jerančič kriv ali ne.

Državni pravdnik.

«Pako pa tudi ne? Kako bi človek iz zdravega naroda mogel stati miren in pasiven, ko vidi, kako so to sirote, ki je prišla z dežele služiti kruh s težkim, trdim delom v kinu, v temni noči na ljubljanskem polju ubile roke, ki so ji ravno prej prisegale večno ljubezen! Ljudstvo ima pravico kontrolirati pravno postopanje in pravorek in dobiti mora zadoščenje za svoj pravni čut. Jerančič je vseskozi slab človek. Še ne šestnajst let star, je že sedel pred poroto radi tatvine, bil v kaznilnici, kljub temu da je iz dobre ljubljanske hiše. Jerančič je tip pokvarjenega mestnega sina. Ze kot dijak, praktikant, vozi vse polno deklet z avtomobilom iz kina in v kino, jaše visoko na konju in živi le za svojo sebičnost. Ljubezen mu je bila le sport — imel je naenkrat po pet deklet in je vodil pravo knjigo o sestankih. Tak človek, gospoda moja, ljubezni ne pozna. Nesreča za ubogo žrtev je bila, da se je zaljubila v tega demona. Ker se mu ni hotela vdati, jo je ustrelil na cesti kakor psa. Ona je bila mučenica svoje dekliske časti. Obtoženec sicer ni priznal, pa saj tudi ni priznal, ko je prvič stal pred poroto. Če bi sodišče obsodilo samo tiste, ki priznajo, bi šlo lahko 90 odstotkov sodnikov na dopust. Mi pa imamo priče in dokaze. Priče so ju videli pet, šest minut pred umorom, kako sta skupaj šla po Dunajski in Vodovodni cesti skoraj prav do točke, kjer so drugi dan našli ubogo žrtev. Ni verjetno, da jo žrtev čakala na istem mestu še nekaj minut, da je prišel nekdo tretji in jo ustrelil. Niti ni klicala na pomoč — klice bi slišali gotovo vsi tisti, ki so slišali pok. Ni klicala, saj je bil poleg nje fant in morilna krogla jo je zadela kakor strela z neba. Res ni nihče videl Jerančiča, ki je potegnil revolver in ustrelil proti svojemu dekletu. Njegove dumače priče, ki so pričale glede njegovega prihoda domu, pač niso zanesljive, kajti ure gredo prav ali ne. Priča Dečman pa je sportsman: on je dotični večer treniral. Zato je kontroliral čas in pazil in njegove navedbe časa so zanesljive.

Obtoženec je zagrešil hudodelstvo umora in mora dati zadoščenje svoji ubogi žrtvi. To ljudstvo, gospoda moja, ki je danes tu, je pred par meseci

spremilo ubogo, obducirano, razmo-to ljudstvo je danes prišlo sem, da vidi, ali bo dobilo zadoščenje za žaljen svoj pravni čut. In zato prosim, gospodje porotniki, da potrdite vprašanje glede krivde umora.»

(Nadaljevanje na prvi strani.)

Sport

LAHKOATLETSKA TURNEJA ZA PRVENSTVO SLOVENIJE.

S. K. Ilirija prvak v moški, S. K. Primorje v damski lahkootletiki.

Tudi pri nadaljevanju nedeljskih lahkootletskih tekem, ki so bile z ozirom na ljut boj med Ilirijo in Primorjem izredno zanimive in napete, so se v nekaterih disciplinah dosegli prav čudni rezultati. Postavljeni so bili zopet en jugoslovski in dva nova slovenska rekorda. Skupno je bilo torej v soboto in nedeljo postavljenih šest novih slovenskih in štirje novi jugoslovski rekordi. Proti koncu nedeljskega tekmovanja je napetost občinstva dosegla višek. Šlo je le za dve točki. Poleg tega je moralo vrhovno razsodišče rešiti še protest proti stafeti Ilirije.

Končni rezultat je bil: Ilirija je iztrgala dosedanjemu prvaku Primorju z diferenco dveh točk (64:62) moško prvenstvo. Ilirija je precej napredovala. Pridobila si je nekaj novih atletov, zlasti v metih, in to ji je prineslo zmago. Primorje dominira še vedno predvsem na kratkih progah. Nazadovanje v priemeru z lanskim tekmovanjem smo opazili pri Jadranu in Lasku, ki sta dosegla 17 oziroma 10 točk.

V damskem prvenstvu so z lahkoto in zasluženimi zmagale atletinje Primorja proti onim Ilirije s 73 proti 35 točkam. Sploh moramo pohvaliti naše atletinje, ki so postavile 5 novih jugoslovskih in en nov slovenski rekord, in sicer Primorje 4 jugoslovenske, Ilirija pa enega jugoslovenskega in enega slovenskega. Opozarjamo ob tej priliki naš JLAS naj upošteva to dejstvo pri sestavi reprezentance v prihodnji bolj kot dosedaj.

Podrobne rezultate priobčimo naknadno.

ZNP : LNP 3 : 2 (0 : 1)

Zagreb zmaga v podaljški 2 x 15 minut iz ofsidske pozicije. — Časten nastop reprezentance LNP. — Stali sodnik.

V nedeljo sta se vršili v Zagrebu in v Subotici semifinalni tekmi za kraljev pokal, in sicer v Zagrebu med reprezentancama LNP in ZNP ter v Subotici med Splitom in Subotico. V Subotici je Split (Hajduk) z lahkoto premagal Subotico s 5 : 1 (3 : 0). V Zagrebu pa je bila naša reprezentanca vsled krivde sodnika do cela nezasluženo premagana. V nastopnem poročilu o zagrebški tekmi.

Srečno sestavljena reprezentanca LNP je v nedeljo po ostrem boju podlegla reprezentanci ZNP. Moštvo LNP, ki se je brez izjeme borilo s srcem, je izgubilo tekmo deloma vsled utrujenosti, največ pa vsled nepravilnih odločitev v prvem polčasu enajstmetrovko, ko dal nepravilno ponoviti, prežrl roko Mantlerja, po kateri je sledil prvi gol za Zagreb in priznal zmagoslavni gol iz očitnega ofsidskega. Izmed moštva LNP so se odlikovali vratar Mihelčič, oba krilca Zupanciča ter leva stran napadalne vrste. Pevalek II. je bil težko bleziran. Od Zagrebčanov je zadovoljil edino Mantler. Vse drugo je igralo nesigurno. LNP je bil do malo pred koncem v vodstvu. Sodnik g. Ing. Veljković iz Beograda ni bil kos nalogi. Publike nad 3000. — Gole so zabili za LNP: Pevalek in Dobret, za ZNP pa: Periša in Mantler.

DRUGE NEDELJSKE NOGOMETNE TEKME.

Ljubljana: S. K. Svoboda I. : S. K. Krakovo (mladinsko moštvo) 1 : 5. Lep uspeh mladega moštva S. K. Krakovo.

Jarše: S. K. Krakovo komb. (Ljubljana) : S. K. Disk 6 : 2.

Celje: S. K. Ilirija : S. K. Celje 3 : 2 (2 : 0). Prvenstvena tekma. V prvem polčasu lepa igra od obeh strani. Ilirija je bila v premoči, toda streljala je slabo. Od mlajših moči, ki jih je postavila Ilirija, je desni hali Kos dobro izvršil svoj nalog. Slab je bil levi branilec Miklavčič I. na čigar rovaš gresta dva gola. Vratar Miklavčič II, ki je bil dober, je bil bleširan. V krilski vrsti izborni Milan v napadalni pa Zupancič I, ki je zabil dva gola; tretji gol je zabil Pevalek I. Sodil dobro g. Ochs.

Dunaj: Avstrija : Madžarska 2 : 1 (1 : 1). Madžari so bili boljše moštvo. 50.000 gledalcev. — Dunaj : Bratislava 3 : 2 (2 : 1). Sportklub : Hakoah 2 : 1 (0 : 0).

Brno: Zidenice : Slovan (Dunaj) 5 : 1 (2 : 1).

Krakov: Dunaj : Krakov 0 : 0. Bremen: Severna Nemčija : Nizozemska 2 : 0.

Službene objave LLAP. Danes 16. t. m. seja upravnega odbora LLAP. ob 20.30 uri v damskem salonu kavarne Etno na Tajnik II. naj prinese seboj zapisnik seji tehničnega odbora. — Predsednik.

Naročajte dnevnik „Jutro“!

Iz življenja in sveta

Borzi škandal v Rimu

Rimska borza je že več dni skrajno nervozna. Tečaj državnih in mnogih bančnih in industrijskih papirjev so zadnje dni izredno skakali in padali. V četrtek pa je v borznih krogih naravnost počila bomba, ko se je izvedelo, da gre za velik škandal. Zvečer so policijski organi prišli na kolodvoru poslovodjo banke Bondi & Co. Arretiran je bil tudi komendant Fontani, ravnatelj te banke.

Vzrok aretacij je ažiotaža in razširjanje vznemirljivih vesti, ki so imele za posledico skakanje borznih papirjev in s tem na eni strani za dobičkon dobriček, za ostale pa velika izguba.

Rimska borza je zadnje dni preživljala naravnost kritične trenutke. Najprej so prišle vesti o atentatu na Muscolinija, potem pa da je kralj pozval k sebi ministrskega predsednika in zahteval od njega, naj takoj odstopi. Nadalje je nekdo trosil govorice, da je prišla velika banka v Torino, ki se bavi največ s krediti v agrarne svrhe, v plačilne težkoče in da je iz zaloga Banke d' Italia izginilo nad milijardo bankovcev po 1000 lir.

Naravno je, da je borza točno reagirala na te gorostasne, za italijanske razmere pa ne ravno nenaravne razmere. Delnice emisijske Banke d' Italia so padle kar za 60 točk in Banke Commerciale za 40. Ostalo pa ni samo pri teh delnicah; panika se je razširila tudi na druge državne in mnogo zasebnih papirjev. Oblastva so morala poseči vmes. Policija je dobila na intervencijo borznega komisarja nalog, da se zapre banka Maks Bondi & Co., zaplenijo vse knjige in arhivirata njen poslovni vodja in ravnatelj.

Borza se je v soboto in ponedeljek sicer nekoliko pomirila, vendar pa se v notaciji tečajev opazila še velika nervoznost. Govorci se, da ima škandal velik obseg. Baje se je razširila preiskava tudi na druge denarne zavode izven Rima, zlasti v Torino. Sodijo, da so imeli prireditelji te nečedne borzne akcije več milijonov lir dobička.

Tajni arhivi cesarja Franca Jožefa

Cesar in Juraj Biankini.

V nedeljo so začeli dunajski listi objavljati velezanimiva pisma, brzojavke in akte pokojnega avstrijskega cesarja Franca Jožefa I., ki sedaj prihajajo v javnost in so značilna za predzadnjega avstrijskega monarha. Iz tega tajnega arhiva se da razbrati cesarjevo družinsko življenje in njegovo vladanje. Zanimivo je tudi, kako je Franc Jožef kot neizprosni absolutist aktivno posegal v politiko. Iz vsega njegovega delovanja se vidi strašna mržnja do vsega, kar je slovansko.

Ze prva objava cesarjevih tajnih dokumentov je za nas Jugoslovane izredno zanimiva. Marca meseca 1894 je interpeliral v avstrijskem državnem zboru poslanec Biankini ministrskega predsednika kneza Windischgratza, kaj je na vestih o poskusni mobilizaciji dveh armadnih zborov proti Srbiji. V omenjeni interpelaciji govori Biankini o takratnem 13. (zagrebškem) armadnem zboru kot o hrvatskih četah. Franc Jožef je poslal 11. marca ministrskemu predsedniku Windischgratzu

z rta Martini na Rivijeri, kjer se je takrat nahajal s svojo družino, šifrirano brzojavko, v kateri čupa, da bo odgovor na interpelacijo Biankinijevo zaradi govorice o mobilizaciji proti Srbiji oster in da ne bo ostal izraz »hrvatske čete« brez ukora.

Iz tega se vidi, kako je pokojni Franc Jožef posegal preko svojega delokroga, ki mu ga je začrtala ustava, aktivno v politiko in da je vodilnim državnikom avstro-ogrskih monarhije naravnost predpisoval, kaj naj govore in delajo v svoji službi.

V tajnem arhivu pokojnega avstrijskega cesarja so tudi zasebne brzojavke in pisemska korespondenca z družinskimi člani, s kronanimi glavami in mnogimi evropskimi državniki, pa tudi s cesarjevo prijateljico Katarino Schrattovo, ki mu je ostala zvesta do smrti. Na važnejše dokumente iz tega arhiva se bomo o priliki še povrnili.

Pri tej prilici bodi omenjeno, da pokojni cesar Franc Jožef, ki je včasih naravnost smešno konservativen, ni nikoli uporabljal telefona. Skoraj vedno se je posluževal brzojave. Znan je, da je le zelo pozno in nerad dovolil, da se uvede v pobočnikovo sobo poleg njegovega delovnega kabineta telefon. Cesar sam gotovo ni vzel nikoli slušala v roko. Brzojavno pa je obževal celo z uradi, ki so bili v njegovi največji bližini, tudi na dvoru samem.

Franc Jožef ni nikoli v svojih brzojavkah opustil navesti, ali želi, da se odpošlje šifrirano. Sicer je vedno napisal »in claris«. Franc Jožef je do najmanjše podrobnosti poznal vse birokratsko poslovanje in se je zanj zelo zanimal. Iz aktov dobivš vtis, da se je gotovih birokratskih izrazov posebno rad posluževal in izvestne birokratske opazke naravnost z veseljem napisal na akt. Včasih je dal popolnoma jasna navodila za ekspedicijo, ali pa je označil, naj se stvar odpošlje en dan ali celo več kasneje in kdo naj to stori.

Od cesarja je prišla brzojavka v roke dvornega tajnika, od tam v dvorni brzojavni urad, ki jo je odposlal s posebno naglico. Te dvorne brzojavke so imele prednost pred vsemi, tudi najnujnejšimi in najvažnejšimi državnimi brzojavkami. Ako je cesar potoval, je dobil vedno tekmo par ur, včasih v par minutah odgovor na vsako najmanjšo in tudi najneznatnejšo vprašanje.

Upati je, da bo objava tajnega arhiva Franca Jožefa I. spravila še marsikatero zanimivo tajnost na dan.

× **Stoletni zakonski par.** Edward Taylor in njegova žena sta te dni slavila v svojem stanovanju v Greenu v grofiji Kent na Angleškem svojo stoletnico. Žena, ki je za par mesecev mlajša od svojega soproga, je baš sedaj dosegla lepo starost sto let. Zakonca sta poročena že 63 let in sta popolnoma zdrava in duševno vedra. Najbolj pa občudujejo njih izreden spomin. Živela sta pod petimi angleškimi kralji. Gospod Taylor pripoveduje s ponosom, da je na svetovni razstavi v Londonu dal roko vojvodu Wellingtonu.

× **Cerkev se je podrli** v Palermu, glavnem mestu Sicilije. Kmalu potem, ko se je končal evharistični kongres, se je podrli kupola cerkve San Domenico. K sreči ni bilo takrat nikogar v cerkvi. Malo poprej je bilo na tribuni, na katero se je podrli kupola, polno cerkvenih dostojanstvenikov in zastopnikov oblastev. Ko se je sesula kupola se je podrli tudi ena stena. Škoda je velika.

× **Potres.** V nedeljo zjutraj sta bila v okraju Erzerum v Armeniji dva močna potresna sunka. V 18 vaseh so se podrle skoraj vse hiše. Vsa poslopja so nerabna. Človeških žrtev po dosedanjih poročilih ni bilo.

× **Rudniška nesreča na Angleškem.** V rovu Pountenry v Walesu so se hipoma pojavili strupeni plini, ki so zadušili pet delavcev, dva pa sta nevarno obolela. Število žrtev bi bilo še večje, ako ne bi imeli ostali rudarji prisotnosti duha. Delavci so namreč naglo vtekli glavo v vodo in so čakali toliko časa, da so se plini razvlekli.

× **Strahovita nevihta na Formosi.** Nad otokom Formoso med Kitajsko in Japonsko je divjala te dni strahovita nevihta. Porušenihi je nad tri tisoč hiš. Približno 30 oseb je bilo ubitih, 342 pa ranjenih. Škoda je neizmerna.

× **Vihar v Ameriki.** Ob Atlantski obali divja zopet strahovit orkan. Pri Newfoundlandu se je potopil francoski parnik »Raimond«. Pri tem je utonilo 24 mornarjev, le 11 se jih je moglo rešiti s čolnom. V New-Yorku je vrglo razburkano morje na breg več ladij, ki so bile precej pokvarjene. Valovi so odnesli z neke ladje ves tovor. V mestu je mnogo škode vsled neurja.

× **Strašna nevihta v Nemčiji.** V torek ponoči je divjala v raznih krajih Nemčije strašna nevihta, ki je povzročila ogromno škodo. Okoli Stettina je napravilo neurje velikansko škodo. Podrtih je več hiš, ceste so ponekod popolnoma nerabne. Udri se je tudi del strehe palače vzhodnega Meke in ga po hudem boju zavzeli. Emir Ali, ki ima četo le kakih 1500 mož, se je moral umakniti. V Djiddi sta pripravljene dve francoski in angleški ladiji, da ščitita francoske in angleške interese.

× **Samomor madžarske grofice.** V Zenevi se je v ponedeljek ustrčila grofica Gabriella Szecheny. Malo prej je imela razgovor z bivšim avstrijskim nadvojvodom Evgenom, ki je bil, kakor znano, vrhovni poveljnik avstroogrskih čet na italijanski fronti. Grofica je bila najstarejša hči grofa Aladarja Szechenyia in stara 39 let. Vzroki samomora so neznani.

× **Beg v krsti.** Trgovec Elsner v Budimpešti je prijavil policiji, da je bil njegov sin Pavel odveden iz psihiatrične klinike. Njegov nedoletni sin je pred letom poročil brez dovoljenja staršev igral in je živel z njo tako potratno, da ga je moral oče staviti pod kuratelo. Njegova toplejša oblačila. Veselje je obličeli eleganten površnik, raglan ali ulster, ki jih je dovolj in poceni na zalogi v ateljeju

Hladni dnevi
zahtevajo toplejših oblačil. Veselje je obličeli eleganten površnik, raglan ali ulster, ki jih je dovolj in poceni na zalogi v ateljeju
DRAGO SCHWAB, LJUBLJANA.

gova sinaha je iztihnopol svojo moža iz klinike s pomočjo uradnika njegove trgovine. Pavel Elsner se je vlegel dne 7. t. m. v mrtvašnici zavoda v krsto in v jutranjih urah so ga skupaj z drugimi mrličmi odpeljali iz klinike na mrtvaškem vozu. Istočasno je izginil iz stanovanja staršev Pavla Elsnerja krasen biserni diadem v vrednosti sedmih milijonov madžarskih kron.

× **Petdesetletnica dopisnice.** Dne 31. avgusta je poteklo 50 let, odkar je bila odposlana prva razglednica. Razglednice so nastale iz dopisnic in jih je upeljala poštna uprava kot reklamo za znamenite kraje. Dolgo časa so imele razglednice s slikami krajev oznako »Pozdrav iz...«

× **Smrtna obsodba sovjetskih komisarjev.** V Moskvi je bila izvršena smrtna obsodba nad tremi bivšimi ljudskimi komisariji, ker so zagrešili velike poverebe v državnih skladiščih.

× **Bankrot polarnega raziskovalca Amundsen.** Polarni raziskovalec, ki je hotel, kakor znano, letos poleteti s tremi letali preko Severnega tečaja, je dobro

Umetniški večer v Kranju

Podružnica Kola jugoslovenskih sester v Kranju je priredila dne 6. septembra t. l. zvečer v prostorih Narodnega doma umetniški večer, ki je uspel v umetniškem oziru prav sijajno, ne pa toliko v gmotnem oziru, dasi dobe del čistega dobička poplavljeni v kranjskem okraju.

Spored je pričela gospa Mila Šaričeva z recitacijo samogovora iz O. Zupaničeve »Veronike Deseniške«. V obsežni in akustični sokolski dvorani je prišla njena recitacija do popolne veljave v vseh podrobnostih od efektivnih dramatskih scen doli do najtišjih srčnih utripov. — Novost za Kranj je bil nastop plesalke gđ. Rut Vavpotičeve. Njeno odlično telesno prožnost so izpričali elegantni in umetniški gibi v vseh štirih plesih, od katerih je bil vsak zase mojstrski izveden. Nad vse učinkovit je bil takoj prvi »Indijski ples«.

Opera in koncertna pevka gospa Pavla Lovšetova je v Kranju dobra znanka. Kadarkoli jo pozove kako društvo k sodelovanju, vedno se rada odzove prijaznemu povabilu. Njen ljubki in izvršno izšolani glas objame srca vseh poslušalcev takoj s prvo pesmijo, kar se stopnjuje z vsakim naslednjim spevom. Z lahkoto in nekako igravo prehaja iz nižjih do najvišjih tonov, pa najsi zahteva skladatelj od pevke še toliko težko. Kako miline polna je bila uspevanja, kako krasno izvajana pesem o tkalcu in kako zanosno zapeta ona »V jutranji zarji! Zasluzene pohvale ni bilo ne konca ne kraja, zato je bila primorana dodati umetniškim pesmam še nekaj naših biseroz iz narodnih popevk. In poslušali bi jo še in še in zopet znova.

Gospa Dana Kobler - Golijeva je bila ta večer res neutrudljiva. Spremljala je na klavirju vse koncertne in plesne točke preje imenovanih, poleg tega pa je izvajala na klavirju samostojno še Smetanov »Češki praznik«. Občudovali smo v njej igralko po božji volji. Ta izredna ročna spretnost, ta globoko zamišljena igra in to njeno umetniško izvajanje nam noče iz spomina. Vsem štirin umetnicam so izkazovali navzoči svoje priznanje z glasnim in vedno se ponavljajočim aplavzom. Njihova požrtvovalnost je tem večje vrednosti, ker so vse štiri sodelovale na korist poplavljenem brezplačno.

Kranjska podružnica Kola jugoslovenskih sester preseneča meščaštvo vedno

s kako novo človekoljubno zasnovo. Da ni bila to pot koncertna dvorana tako polna, kakor bi bilo želeži spričo blagega namena in sodelovanja priznanih umetnic, je vzrok v tem, ker sta bila za tem večerom dva praznična dneva, ki sta po letošnjem stalnem deževju izvala številne meščane ven v planinski svet; drugega dne pa za prireditelj ni bilo mogoče izbrati, ker so bile sodelovalke preje in so tudi pozneje zaposlene drugod v svojih umetniških strokah. — Po koncertnem delu se je razvila v vseh prostorih Narodnega doma družabna zabava, h kateri je mnogo pripomogel čitalniški pevski zbor, še več pa čitalniški orkester, ki je z marljivim in izvršnim igranjem obdržal udeležencem stalno dobro voljo. Pozornost so vzbujali krasni izdelki ženskih ročnih del v narodnih motivih, ki so imeli še to prednost, da so bili z njimi obdarovani najprijetelji kupovalci srečk. Grajati pa moramo, da je zopet zašla med Kranjčane stara netočnost prireditvenega začelka, katero nepriporočljivo razvado pa bo treba vsaj s prihodnjimi koncerti in umetniškimi prireditvami korenito odpraviti.

Razpis abonmana v mariborskem gledališču

Uprava narodnega gledališča v Mariboru razpisuje abonma za sezono 1924/1925. Abonma je skupni, t. j. za operne in dramske predstave, in sicer 15 glasbenih in 15 dramskih predstav, skupno 30 predstav; dalje samo operni abonma t. j. 15 glasbenih predstav.

Cene za operni abonma (15 glasbenih predstav):

Lože št. 7 in 8: 2000 Din, št. 4, 5, 6: 1600 Din, št. 3, 2: 1200 Din.

Sedeži v parterju: I. vrsta: 480 Din, II.—III.: 400 Din, IV.—VII.: 320 Din, VIII.—IX.: 280 Din.

Balkonski sedeži: I. vrsta: 480 Din, II. 320 Din, III.—IV.: 240 Din, V.—VI.: 200 Din.

Galerijski sedeži: I. vrsta na sredi 240 Din, I. vrsta spredaj 160 Din, II. v. 120 Din.

Cene za skupni abonma, t. j. za 15 glasbenih in 15 dramskih predstav se za 50 % višje.

Rok prijave je podaljšan do 20. t. m. Vse ostale informacije kakor tudi cene za uradniški abonma se more izvedeti pri gledališki blagajni, dnevno od 9.—12. in od 15.—17. ure.

Pater kajetan

Roman po ustnih, pisanih in fiskanih virih

V nedeljo zjutraj sta se na Lipovčevi hiši pojavili dve dolgi novi napisni deski: »Posojilnica in Katoliško konsumno društvo«. Podjetji sicer še nista začeli poslovati, a poleg vrat sta bili pribiti dve drugi stekleni deski, ki sta nadrobno naštevati, kakšne dobrote se bodo razširjale poslej med prelovsko ljudstvom. V nedeljo popoldne so fantinje popivali pri krčmarju Zdolšku, ki je imel obenem specerijo in železnino; fantje so se šalili; prepevali so, na večer so poklicali harmonikarja in končno so celo zaplesali.

Okoli enajstih so se fantje razhajali, nekaj pa jih je hodilo s harmoniko po vasi in prepevalo in vriskalo.

Tudi Masletov Jurij je bil med njimi. Jurij je znal k marsikateri melodiji kar na mestu zložiti svoje šaljivo-zakrkljivo besedilo, a fantje so pritegnili in v hipu je bila gotova nova pesem.

Pa je tako prispel Jurij tudi pred Lipovčovo hišo in bral na deski, kaj vse se bo predajalo v novem konsumu. In harmonikar je raztegnil svoj meh, Jurij pa je veselo zakrožil:

«Preljubi naš Lipovec, ti si en kampelc: doslej si bil kumern, a zdaj dobiš vampelc!»

In fantje so ponavljali za njim: »tám-tadrà, tám-tadrà!»

A Jur je nadaljeval:

«Pušeljčki, pankeljčki — moje veselje, štrukeljčki, nudeljčki — moje življenje.»

In fantje so ponovili: »tám-tadrà, tám-tadrà!» — ter se zadovoljni krobotali.

Pa je harmonikar urezal drugo, a Jur za njim:

«Tingel, tangel, cukerkandel, fige, nagelj, gvirc, Lipovec je naš pastirel»

Se bi bili peli fantje, a iz hiše je priletel kamen in zadel Jurja v prsi, da je padel; a priletel je še drugi kamen in zadel harmoniko. V trenutku so se fantje razbežali; togotni so pobirali po tleh kamne in jih začeli metati na hišo. Okna so zvenčala in se razsypala, dvignil se je krič in vič, Lipovec je kričal odnekod, da bo streljal, njegova jezikava žena je zmerjala in psovala, njegovi otroci pa so prestrašeni jokali na vse pretege. In zaropotalo je in zarožljalo, s pročelja pa so se sesule vse štiri napisne deske.

Bitka je bila končana, fantje so odkorakali s harmoniko dalje in Jur je pel:

«Zabavnikov Lipovec mi smo že siti, če nam ne dajo gmah dobé jih — — —!»

In »tám-tadrà, tám-tadrà» zmogoslavno po vasi...

Nato je sledilo preiskovanje po orožnikih, zasliševanje na glavarstvu, tožba, nova zasliševanja na sodišču, klicanje prič, napade v novinah, končno obsodba nekaterih fantov, prizivi, nove obravnave...

V Prelovem se je otvoril pekel.

Svetlin je z lece grajal obe stranki, obsojal izzivanja, svaril in pozival k slogi in miru. Toda strasti so bile že preveč razpaljene. Njegovo rotenje je ostalo brez uspeha. Ljulika, ki jo je zasejal sovražnik, je bohotno cvetela in zorela...

Dva meseca po Klinarjevem pogrebu pa je prejel potom dekanjskega urada dopis, da je iz službenih ozirrov premeščen k Sv. Kunigundi za — kaplana. Hkratu se mu naroča, naj svojemu nasledniku, župniku, nemudoma izroči vse posle, ko dospe v Prelovo, naj opravlja dotlej le maše in podeljevanje zakramentov, — najstrožje pa se mu prepoveduje vsakršna propoved ali javni govor.

Za kaplana torej! Od župniškega upravitelja je ponižan za kaplana. Svetlin je kipel.

Tega ne sprejme. Takoj je odgovoril, da se degradirati ne dá in da se s Prelovega ne umakne nikomur, dokler ne po-

spravi s polja z lastnim denarjem posejanega žita in posajenih sado. Rad se pokori pravni disciplini, toda gmotno in fizično se ubijati ne dá več. Kakor hitro bo imenovan na službeno mesto, ki odgovarja njegovi stopnji in praksi, se umakne, a ne pred jesenjo. Zato se tudi ne more pokoriti prepovedi, da bi ne smel ve čropovedovati, in prosi, da se prepoved nemudoma prekliche. Dovolj je trpel po krivem doslej. Ako se mu ne ustreže in ako se nastopi proti njemu z nasiljem, se zateče v javnost.

Z obrtno pošto je prejel od dekanata sporočilo, da se prepoved preklicuje in da se izvrši njegova premaknitev v jeseni.

Svoje zmage ni bil vesel. Preveč vester duhovnik je bil, da bi se ne zavedal nedoglednih posledic upornosti. Vedel je pa tudi, da knezoškofijski ordinarijat ne popusti, da se je vdal začasno le iz bojazni pred javnim škandalom in da zdaj samo čaka, kako ga udari tem huje.

Nikomur ni povedal, kaj pričakuje, in niti očetu niti Miciki se ni zaupal. Preveč bi ju vznemiril in razžalostil. A sam je ugibal noč in dan, kaj storiti, ako ga pošlje ordinarijat še na slabše mesto, čeprav kot upravitelja. Kako naj se prežive trije, kjer dohodki niti za enega ne zadoščajo? Kam naj gre potem njegov oče? Kam naj se obrne Micika? In sam — sam naj se dá morda zakopati v divjino in puščavo do smrti?

Bilo mu je neznosno. Podnevi je razburjen dirjal po opravih, ponoči je bdel in tekal po sobi. Propadal je telesno in včasih se je bal, da se mu zmede. Le v cerkvi, v molitvi je iskal utehe, in kadar je stal na leci, je našel toliko silo izraza, lepoto misli, globino čuvstva in plastiko prisodob, da je imel radost sam nad seboj. Naenkrat se je zavedal, da je rojen govornik; sam oiz duše, iz srca mora govoriti in stavki sami se mu vežejo, prekrasno. Ob Klinarjevem grobu je začutil sugestivno silnost svoje zgovornosti, ko je videl, kako so se pravkar topi in brezbržni poslušalci mahoma v solzah raztopili ter drhteli od gneva in sočutja. In odslej se je vedno pripravljval z vso skrbnostjo na svoje pridige, iskal močnejših in lepših izrazov in slik, presenetljivejših prisodob, živejših dokazov iz sv. pisma, iz zgodovine in življenja... Delal je to iz radosti nad uspehom in iz uživanja nad doseženo lepoto; delal pa je tako tudi, da je ubijal noči brez spanja in odganjal skrbi, ki so ga morile in mu niso pustile mirne ure.

Vsaka
beseda
50 par

Mali oglasi

Za
„Dopisovanje“
in „Želje“
vsaka beseda
1 Din

Stano vsaka beseda 50 par. Za „Dopisovanje“ in „Želje“ se računa vsaka beseda 1 Din. — Priobčujo se le mali oglasi, ki so plačani vnaprej. Plačilo se lahko tudi v zameno. Na vprašanja odgovarja uprava le, če je vprašanje priložena snemka za odgovor ter manipulacijska pristojbina (2 Din).

Pouk

TRIMESEČNI TEČAJ
telesne tehnike, ritmične
gimn. in plesne plastike
(za začetnike) otvoril se 1.
oktobra. — L. Lyda, Wisla-
kova. — Prijave kakor tudi
vsaka tozadevna pojasnila se
dobijo v Ljubljani, Sodna
ulica 5/L, levo. 19244

Gosli poučuje

bivši učitelj konservatorija
po znižanih cenah. — Naslov
pove uprava „Jutra“. 19245

Učni tečaj

za risanje krojev in za si-
vanje otroških in damskih
oblek, kostumov in plaščev.
Sprejemamo dame in gospo-
dične za praktični pouk v
svrhu priučitja šivanja za
lastno rabo in samostojnega
izvrševanja vsakovrstnih li-
čnih izdelkov. Modni čeno-
pisi na razpolago. Prodajo se
kroji po meri. Konces. šola
za risanje krojev in šivanje
damskih oblek. Ema Schle-
man, Ljubljana, Stari trg 21,
I. nadst. 19241

Privatna učiteljica

sprejme instrukcije za ljud-
ske in meščanske šole ali
nadzorovanje dece pri pouku
Ponudbe na upravo „Jutra“
pod šifro „Učiteljica 9838“. 19213

Tečaj živih jezikov

Srbohrv., nemščina, fran-
cosščina, italijansko in an-
gleščina, po praktični Be-
litovi metodi. Vpisovanje in
pojasnila od 16. do 21. t. m.
od pol 6. do pol 7. zvečer v
Beethovni ul. 7, pritišče, levo
(zgradba čk. urada). S. J. Jeras, prof. 19233

Službe

(dobe)

Učencem za meš. trgovino
krepke postavbe, dober raču-
nar ter lepega prikupljivega
vedenja, se sprejme takoj.
Ponudbe na upravo „Jutra“
pod šifro „Priden in zvest“. 19331

Kot učenka

sprejme trdka Lnd. Dolenc,
galeristinja, Sv. Petra cesta
št. 8 — deklica dobrih star-
štev. Istotam se proda regi-
strirana blagajna, vzorčni
kovčec za manufakturo, dve
je svetilki na plin za pred-
trgovino ter en luster. 18711

Učenka

pridno in pošteno sprejme
trgovina mešanega blaga na
deželi. Ponudbe na upravo
„Jutra“ pod „Učenka“. 19160

Periektna sobarica

se sprejme. — Naslov pove
uprava „Jutra“. 19125

Trgovski pomočnik

spreten in živahen prodajal-
ec, pošten in zanesljiv, se
sprejme v trgovini z meš.
blagom na deželi. Ponudbe
s sliko je poslati na upravo
„Jutra“ pod značko „Dobra
moč“. — Istotam se sprejme
trgovski vajenec 19103

Kočijaž

samski, vajen konj v vozu
in pod sedlom, dostojen ka-
valerist, se išče za gospodsko
hišo. Plača 500 Din mesečno,
obloka in vsa okroba. Le-
taki predelki, ki niso udani
plačati, pridejo v poštev, ker
prva plačnost je vzrok od-
povedi službe. Ponudbe po-
šljite na upravo „Jutra“.
19270

Perf. korespondentinja

za slovensko, srbohrvati-
no in nemščino z nemško
steno grafijo se išče za vsot
čim prej. Pogoji dobri. Pri
„Saturnus“, d. d., Moste pri
Ljubljani. 19260

2 čevljarska pomočnika

sprejme takoj Jostp Stei-
mann, Ljubljana, Cesta na
Loko št. 22. 19127

Pošteno in vestno dekle

stara do 30 let, ki razume
kuho in hišno delo v boljši
hiši, se sprejme takoj, ali
pa tudi dekle, ki razume sa-
mo nekaj kuho, ki je pošte-
no in ubogljivo. Naslov v
upravi „Jutra“. 19223

2 izdelovalca cementne

opeke

(gladke oblike), katere sta
izvečevali 1880 Janko
Karlovšek, Šmarjota, Do-
lenjsko. 19254

Službe

(iščejo)

Absolvent

meščanske šole, želi mesto
pis. praktikanca. Naslov v
upravi „Jutra“ pod značko
„Praktikam“. 19111

Fotografski pomočnik

dobro rešuje in salonski
operator kakor tudi Brom-
silber - rešuje isto službo.
Ponudbe na upravo „Jutra“
pod „Salonski operator“. 19201

Samostojen

kleparski in instalacijski po-
močnik išče delo v tovarni
ali pri mojstru. Sposoben je
samostojno delati vsaka spe-
cialna dela te obrti. Naslov
v upravi „Jutra“. 19293

Uradnica

z večletno prakso, želi za-
porediti v popoldanskih urah.
Ponudbe na upravo „Jutra“
pod „Vestna 9846“. 19242

Trgovski uradnik

z prakso, vešč vseh pisar-
niških poslov išče službo.
Cenjene ponudbe na upravo
„Jutra“ pod „Stalna služba
9830“. 19226

Učenka

ki je dovršila dva razreda
meščanske šole, išče mesta
v trgovini z meš. blagom v
Ljubljani ali bližnji okolici.
Naslov pove uprava „Jutra“. 19232

Blagajničarka

ki je obsegala večina tudi
pisar. del in strojeplata
želi mesto. Naslov v upravi
„Jutra“. 19247

Absolvent

Stilirizirano meščanske šole,
zmožen slovenskega in nem-
škega jezika, iz dobro hiše,
želi v praksi v večji trgo-
vini z meš. blagom. —
Cenjene ponudbe do 24. t.
m. na upravo „Jutra“ pod
„Absolvent 300“. 19258

Kontorist

z večletno trgovsko prakso,
samostojen knjigovodja (eno-
dnevno in ameriško knji-
govodstvo) stilistično per-
fektne dopisnice za slovensko,
nemško, italijansko, v vseh
pisar. poslih najbolje ver-
zeten, išče primerno službo.
Eventuelno ga na štirinajst-
dnevno poskušajo brezplačno.
Cenjene ponudbe na upravo
„Jutra“ pod „Marijiv 9841“. 19235

Kdo bi rabil

krojaška pomočnika za ma-
lo delo s takojšnjim nasto-
pom? — Naslov pove uprava
„Jutra“. 19230

Natakarica

pridna in poštena išče službo
v restavraciji ali boljši go-
stilni. — Ponudbe na upravo
„Jutra“ pod šifro „Zanesljiva
9849“. 19325

Obiti

Najzadovoljnejši boste

ako naročite čevlje pri čevl-
jarju Janku Kosu, Ljub-
ljana-Rožna dolina. — Za-
nesljivi dobe na obroke. 19206

Prodam

Avtoomnibus

10 sedežni, se proda, tovar-
na karoserija, salonska li-
muzina 8 sedežna, 2 nadni
stikalnici, mila za gorilce,
slamozemica, bicikel, 500
opaničkov, vinski sodi, 100
metrov vodovodni cevi, cevi
za ohranilo, benecinski avtozer-
varji, 50 kg vijakov, zaprti
pločevinasti vrči, 3 magneti
za motorje, razni avtodeli,
lahki voz z diro, 2 kopirni-
ci, 2 balansirni tehtniki, 10
škricev, 2 kovčka, privijaki,
stikalni predmeti zasloni, 2
antik. lestence, stari denarji,
vredne za stiskanje medu.
Pojasnili daje Jurij Jenko,
trgovec, Škofja Loka 26. 19185

Jutastih vreč moknatih

proda večjo množino Stanko
Dražner & Komp., Krško. 19070

Konec sezije

prodajam koleca, kar jih je
se v zalogi po znižanih cen-
ah. — Koleca so „Puch-
Helios“. Ceniki na razpo-
lago. Silvalni stroji „Mund-
los“ — pravkar dostavljeni.
Trdka Jos. Šelovin-Cuden,
Ljubljana, Mestni trg št. 13
19040

Morale

70/70, 80/80 mm in pol mo-
rale 35/70 (34/68) 40/80
(38/78) 4 m dolge, jelovi ali
smrekovi I. in II. vrste v
vsaki množini. Cene v lirah
frankov Postojna z navedbo
dobavnega časa. Ponudbe na
upravo „Jutra“ pod značko
„Morali“. 19279

Različne pisar. mize

decimálna tehnična 1000 kg
z uteži, napetniki (Absatz-
stifte), lopata za premaz,
ključa za kramoz, svetilke
z izmenjavo na olje in sveče,
žebri za tračnice, veliki za-
bogi in drugi, se po skrajno
nizki ceni prodajo na licu me-
sta v baraki na Priškovcu,
poleg Ravnice dne 18. I.
m. od 10.—12. ure dop. 19323

Ne odlašajte!

Sadije, med, krompir, fižol, pšenico,
oves, koruzo, slamo, seno, zelje, re-
po in vse druge poljske pridelke naj-
ugodnejše prodaste ali kupite le po
„JUTROVIH“ OGLASIH.
Povpraševan je mnogo!

Elektro-motor

je za ljubljanski električni
tok napredaj (300 voltov,
Gleichstrom), oseni konjskih
sil. Ogleda se lahko v ob-
ratu vsaki dan od 11. ure
do 3. ure popoldne pri Teh-
ničnem društvu z o. z. „Jakor“,
Karel Kerkovica ulica, poleg
elektrarne. 19015

Pozor, krojači!

Popolnoma novi „Singer“
krojaški šivalni stroji, se
po zelo nizkih cenah prodaj-
ajo dokler traja zaloga pri
trgovci Iv. Auerhammer, Ko-
lovodarska ulica 3. 18972

Mali teodolit

z busolo, trdnice Starke &
Kammerer, popolnoma nov,
malo rabljen, hroče in ver-
odoljnost na 1 min. do 30
sek., alihada pokrta, sto-
jalno ploščnato, se proda. —
Naslov pove uprava „Jutra“. 18948

Po zelo ugodni ceni

se proda lepo sivo, popo-
lno novo obloko za sred-
njeevlička gospoda. Naslov
pove uprava „Jutra“. 19169

Otroški voziček

dobro ohranjen, se proda.
Naslov pove uprava „Jutra“. 19142

Samo 4 dni!

Prima usnjato blago, vzorci,
ki so se vselejsem za-
kaznili: damski torbice, de-
karnice, dose za smokke, in
naulboje nemške tvornice
„Karstadt & Co., Hamburg“
se posamezno zelo ceno raz-
prodajajo. Le od 3.—7. ure
popoldne od 14. do 17. sep-
tembra 1924 v hotelu „Ti-
voli“, soba št. 21. 19126

Perje

kokoške, gosje in gosli pub-
ter ranje, oddaja vsako mno-
žino po zmernih cenah trdka
E. Vajda, Čakovec. 1883

Zeissov daljnogled

dobro ohranjen, se proda. —
Ponudbe na upravo „Jutra“
pod šifro „Daljnogled 9832“. 19047

Knjige

različne vsebine, zabavne,
medicinske, tehnične, nabo-
ne itd. v različnih jezikih
neke razpucane knjižnice se
prodajo po dogovorjenih cen-
ah. V ogled so na razpo-
lago vsak dan popoldne v
tiskarni Gale pod Rožnikom
pri Ljubljani. 19236

D. K. W. motor

v najboljšem stanju, proda
za 2550 Din Ivan Zobeč,
Sp. Gameljane 17, p. št. Vid
nad Ljubljano. 19222

Fotoaparat

9 x 12, proda za 650 Din
Rožanec, Stomska ul. 14,
II. nadstropje. 19231

Pisarne, pozor!

Proda se večje število pisar-
niš miz v jako dobrem sta-
nju. Kje, pove upr. „Jutra“
19210

Pisalna emara

porabna tudi za perilo ali
slično, se proda. Pojasnila
daje hišnik v Šubičevi ul. 3.
19265

Trboveljski premog

drva koke 1920

angleški premog

stezijski briketi

dobavlj. „Ilirija“ tu,
Kralja Petra trg 8.
Telefon 220.
Plačilo tudi na obroke.

Morale

70/70, 80/80 mm in pol mo-
rale 35/70 (34/68) 40/80
(38/78) 4 m dolge, jelovi ali
smrekovi I. in II. vrste v
vsaki množini. Cene v lirah
frankov Postojna z navedbo
dobavnega časa. Ponudbe na
upravo „Jutra“ pod značko
„Morali“. 19279

Različne pisar. mize

decimálna tehnična 1000 kg
z uteži, napetniki (Absatz-
stifte), lopata za premaz,
ključa za kramoz, svetilke
z izmenjavo na olje in sveče,
žebri za tračnice, veliki za-
bogi in drugi, se po skrajno
nizki ceni prodajo na licu me-
sta v baraki na Priškovcu,
poleg Ravnice dne 18. I.
m. od 10.—12. ure dop. 19323

Zamenja se

lepo veliko, solneno stanova-
nje v centru mesta, obstoječe
iz 4 sob in kabineta s pri-
ključniki s minimalno na-
jemnino s letnim manjši-
m stanovanjem. — Ponudbe
pod „Ilirija zamenjava 9805“
na upravo „Jutra“. 18853

400 Din nagrade

onemu, ki preskrbi prazno
sobo brez opreme, 400 Din.
Ponudbe pod „Solida 9834“
na upravo „Jutra“. 19245

Sobo

z električno razsvetljavo, po-
sebnim vzhodom in hrano se
išče za takoj. Ponudbe na
upravo „Jutra“ pod „V sre-
dini mesta 9837“. 19277

Inteligentna gospa

išče prazno sobo ali stano-
vanje, obstoječe iz sobe in
kuhinje, čisto in mirno. Na-
slov na upravo „Jutra“ pod
„Solija“. 19261

Mesečno sobo

išče mlad zakonik par brez
otrok, ves dan oddan, s 1.
v 15. oktobrom. Cenj. po-
nudbe pod „Suašna“ na
upravo „Jutra“. 19289

Boljša gospodična

se sprejme na stanovanje in
hrano. — Kje, pove uprava
„Jutra“. 19224

Opremljeno stanovanje

dveh sob, v eni se lahko po-
stavi stedišnik, oddam takoj
v vili (okolica Ljubljane)
zakonskemu paru brez otrok
Naslov pove uprava „Jutra“. 19216

Stanovanje

2-3 sob s pritlikinami, išče
ugledna stranka (samo tri
odraščene osebe) pod naj-
ugodnejšimi pogoji. Cenjena
ponudba pod „št. 9836“ na
upravo „Jutra“. 19212

Gospod ali dijak

se sprejme na stanovanje in
zajtrk kot sostanovalec. —
Naslov pove uprava „Jutra“. 19215

Soba se odda

s posebnim vzhodom, lepa in
čista, samostojnemu gospodu
z odlično hrano in celo pre-
skrobo ali brez. Vpraša se v
Pratakovici ulici 11, I. nadst. 19327

Stanovanje

(Dijaška)

Naslovi dijaških

stanovanj

se dobijo pri ge. Likar,
Poljanska cesta št. 87 (vila
Bergman). 19203

Dijak

se sprejme na hrano in sta-
novanje v bližini srednje
tehnične šole in realke. Na-
slov pove uprava „Jutra“. 19010

Dve dijakinji

se sprejmeta na dobro hrano
in strogo nadzorstvo. Naslov
v upravi „Jutra“. 18726

Dve dijakinji

sprejme uradniška družina
na stanovanje in hrano po
nizki ceni. — Naslov pove
uprava „Jutra“. 19352

Dve dijakinji

se sprejmeta na hrano in sta-
novanje. Naslov se izve
v upravi „Jutra“. 19278

Mlajšo boljšo dijakinjo

se sprejme v svo okrobo.
Naslov pove uprava „Jutra“. 19276

Pozor! Redka prilika!

Gostilna (restavracija) v
Storah pri Celju, na zelo
prometnem industri. kraju, se
zaradi družinskih razmer z
inventarjem in velikim vr-
tom takoj prodajo. Pojasnila
daje Simon Fajc, gostilničar
v Storah. 19106

Lesno skladišče

z majhno barako, žagalnico,
na kolodvoru v Zalogu, se
poceni odda do konca februa-
rija 1927. Ponudbe na upr.
„Jutra“ pod „Les 9878“. 19027

Lahek zaslužek

nagrade dobi kdor ut pre-
skrbi ali odpravi delavce v
mestu. Pismena ponudba
na upravo „Jutra“ pod šifro
„Sigurno 9793“. 19132

Trgovski lokal

ali trgovina s stanovanjem
se išče v kakem prometnem
kraju v najem, event. se
tudi odkupi pod ugodnimi
pogoji. Ponudbe pod šifro
„Promet“ na upravo „Ju-
tra“. 19296

Brivnica

dobro išče se proda zelo
ugodno zaradi nujnega od-
poda. Joco Barta, Brivce,
Opčelnica, Stajersko. 19264

Dve gospodični

iščeta gostilno na račun ta-
ko ali pozneje. — Pismena
ponudba pod šifro „Zanesljiva
2538“ na upravo „Jutra“. 19291

2 gospoda

se sprejmeta na hrano in
stanovanje. Naslov v upravi
„Jutra“. 19155

Vsem,

ki hočejo dobro ka-
vo piti, priporočamo
izvrstno našo pravo
domačo 1948-a
Kolinsko cikorijo.

Gostilna

se vzame v najem ali na
račun, po možnosti z mesa-
rijo, na prometnem kraju. —
Naslov pove uprava „Jutra“
v Mariboru pod šifro „Mlada
moč“. 19303

Kapital

Družabnik

za mizarstvo obrt se išče.
Kapital 7000 Din, soba na
razpolago. Naslov v upravi
„Jutra“. 19267

Iščem družabnika

ali družabnico s 30.000 do
40.000 Din za dobro išče
trgovino na deželi. Dopise
na upravo „Jutra“ pod šifro
„Trgovina, Savinska dolina“
19258

50.000—100.000 Din

posojila, se 1886 na novo-
zidano hišo in mizarstvo de-
lavalec proti vknjižbi na
prvo mesto; tudi poroki na
razpolago. Cenjene dopise na
upravo „Jutra“ pod „Naj-
pomoh“. — Istotam se pro-
dajo 2 spalnici in črna je-
dina soba. 19250

Dopisovalke

Dopisovati želita
2 gospoda v nemškem jeziku
z res inteligentno gospodi-
čno, ne pod 20 let staro. —
Ponudbe s sliko, katere se
vrne, pod šifro „Miracle the
fancij“ na upravo „Jutra“. 19230

Kateri

premožni starejši gospod, bi
poročil mlajšopremično, 28-
letno slatipatno gospodično.
Dopise na upravo „Jutra“
pod „Pridna gospodična“. 19246

Gramofon

s 36 ploščami, napredaj —
Ljubljana, Stari trg 20/I.
19172

Harmonij